

VERENIGINGSMONITOR

2024 Verenigingen voor kunstbeoefening in cijfers

Muziekverenigingen, koren, schilderclubs, foto- en filmclubs, toneel- en dansverenigingen zijn een belangrijke voorziening voor een groot deel van de kunstbeoefenaars in Nederland. De driejaarlijkse VerenigingsMonitor onderzoekt trends en thema's binnen deze verenigingen. Dit levert belangrijke informatie op voor onder andere bonden en koepelorganisaties, landelijke, provinciale en lokale ondersteuners van amateurkunst en beleidsmakers bij overheden.

Verenigingen voor kunstbeoefening in cijfers

ORGANISATIEKRACHT

LEDEN

BESTUUR EN VRIJWILLIGERS

ARTISTIEKE BEGELEIDING

VOORZIENINGEN

FINANCIËN

MISSIE EN VISIE

ZICHTBAARHEID

ARTISTIEK AANBOD

REGULIER AANBOD

ARTISTIEK BEGELEIDER

INNOVATIE VAN HET AANBOD

DOELEN

MAATSCHAPPELIJKE ORIENTATIE

SAMENWERKING MET EXTERNE PARTIJEN

INCLUSIE DOELGROEPEN

AANVULLEND AANBOD

KNELPUNTEN EN ONDERSTEUNING

SAMENVATTING & CONCLUSIES

ONDERZOEKSOPZET & VERANTWOORDING

COLOFON

ORGANISATIEKRACHT

Onder organisatiekracht verstaan we de mate waarin verenigingen voor kunstbeoefening nu en in de toekomst in staat zijn om artistieke activiteiten aan te bieden aan huidige en potentiële leden.

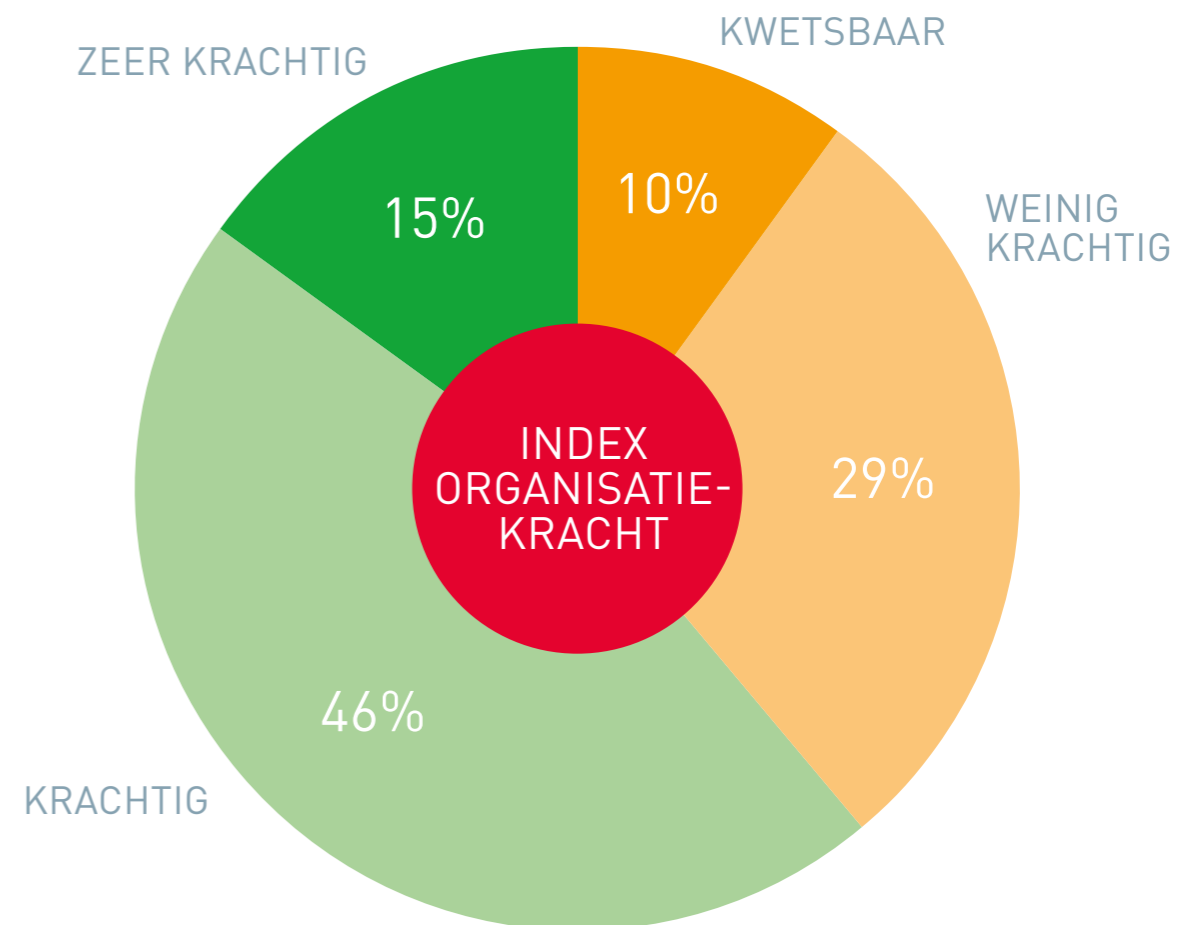
We noemen een vereniging zeer organisatiekrachtig wanneer ze in de afgelopen twee jaar voldeed aan de meeste of alle van deze criteria:

- Het aantal leden is sinds het opheffen van de beperkende coronamaatregelen in maart 2022 gestegen.
- De vereniging werft zeer actief leden.
- De vereniging vindt gemakkelijk bestuursleden en beschikt over voldoende vrijwilligers.
- Er zijn betaalde artistiek begeleiders (zoals een dirigent of docent) voor de vereniging actief.
- De financiële positie is zeer gezond.
- De hoogte van de contributie varieert per doelgroep.
- De vereniging heeft minstens drie verschillende inkomstenbronnen.
- De vereniging heeft een duidelijke visie en missie voor de lange termijn.
- De vereniging geeft zeer actief bekendheid aan de eigen activiteiten via gedrukte, digitale en sociale media.

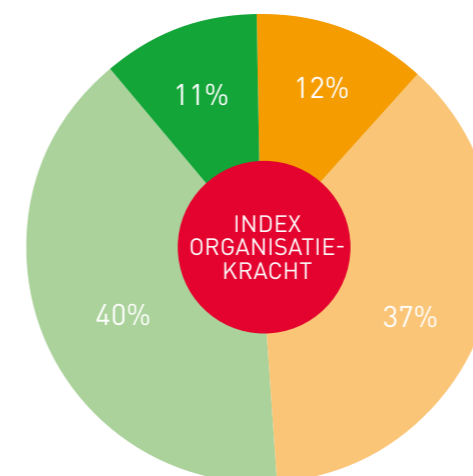
Van de verenigingen is 46% een krachtige en 15% een zeer krachtige organisatie. Zij zijn in principe goed in staat om artistieke activiteiten aan te bieden aan huidige en potentiële leden. 29% is weinig krachtig en 10% is kwetsbaar. De organisatiekracht lijkt in de afgelopen twee jaar te zijn gestegen ten opzichte van 2021 en 2018.

Op de volgende pagina's lichten we de pijlers van organisatiekracht verder toe.

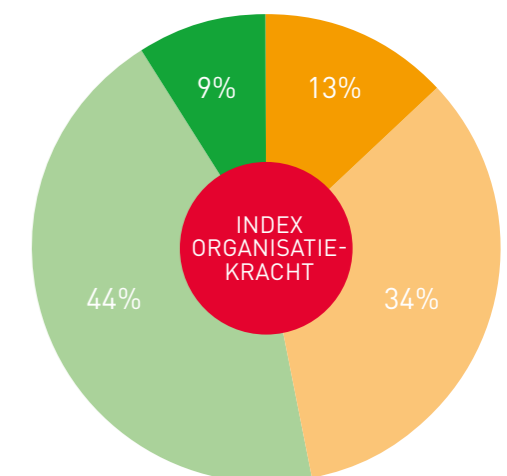
INDEX ORGANISATIEKRACHT 2024

2018

2021

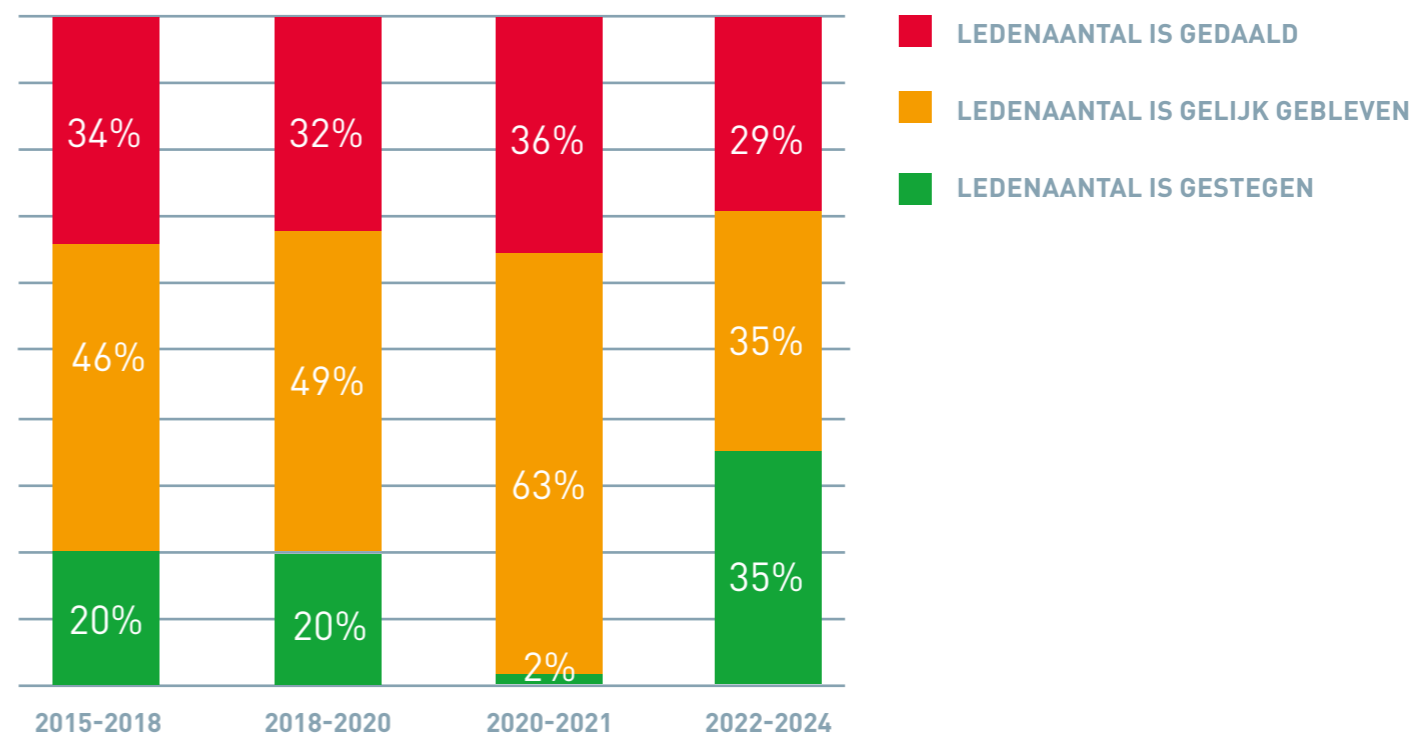
LEDEN (1/3)

In 2024 hebben verenigingen voor kunstbeoefening gemiddeld 36 vaste leden. Dat is evenveel als in 2021. In 2018 lag het gemiddelde aantal op 41 leden. Bijna de helft van de verenigingen (49%) heeft in 2024 (ook) projectleden, met een gemiddelde van 14 leden. Daarmee is het aandeel verenigingen met projectleden verder toegenomen, want in 2018 was dit 28% en in 2021 was het 35%.

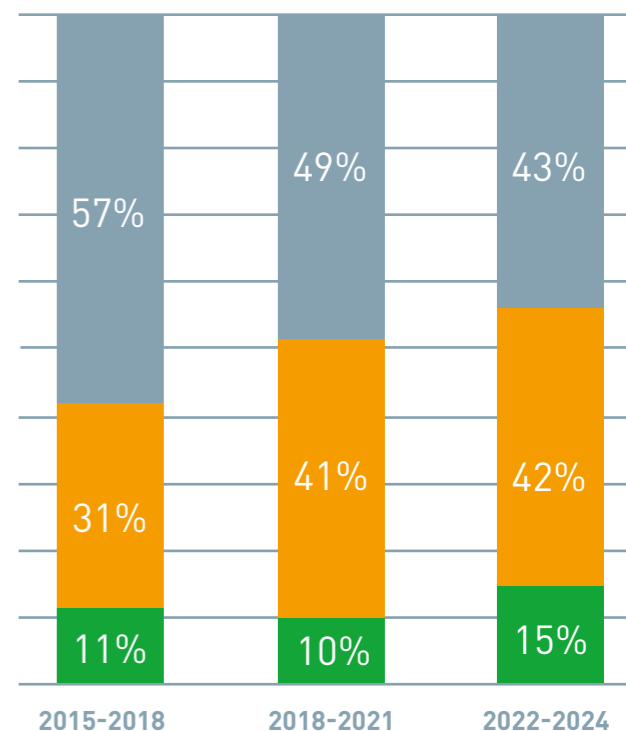
Van 2022 tot 2024 steeg bij 35% van de verenigingen het aantal leden, bij 35% bleef een even groot aantal. Bij de overige 29% daalde het aantal leden. Voor het eerst sinds het begin van de VerenigingsMonitor is het aandeel verenigingen met een ledenstijging groter dan het aandeel met een ledendaling. Die verhouding was in de periode 2015-2021 steeds omgekeerd. Deze ontwikkeling geldt voor alle verenigingen, behalve voor foto- en filmclubs. Bij hen was tussen 2022 en 2024 het aandeel met een ledendaling (46%) bijna twee keer zo groot als het aandeel met een stijging (24%).

Bij 15% van de verenigingen is sprake van een verjonging van het ledenbestand sinds maart 2022. Bij 43% verouderde het ledenbestand juist en 42% wist de verhouding tussen jong en oud stabiel te houden. Ten opzichte van 2018 en 2021 zijn er meer verenigingen met een verjonging of met een stabiele verhouding tussen jong en oud gekomen, terwijl het aandeel verenigingen met een verouderend ledenbestand flink is afgenomen. Bij toneelverenigingen wordt de verjonging het vaakst gemeld (27%), gevolgd door foto- en filmclubs (15%) en muziekverenigingen (15%). Koren en dansverenigingen verjongen het minst (9%). Koren en dansverenigingen hebben ook het vaakst een verouderend ledenbestand, met respectievelijk 53% en 51%. Bij verenigingen in niet-stedelijke gemeenten is iets vaker sprake van verjonging dan gemiddeld (23%).

ONTWIKKELING LEDENAANTAL

VERHOUDING TUSSEN JONG EN OUD

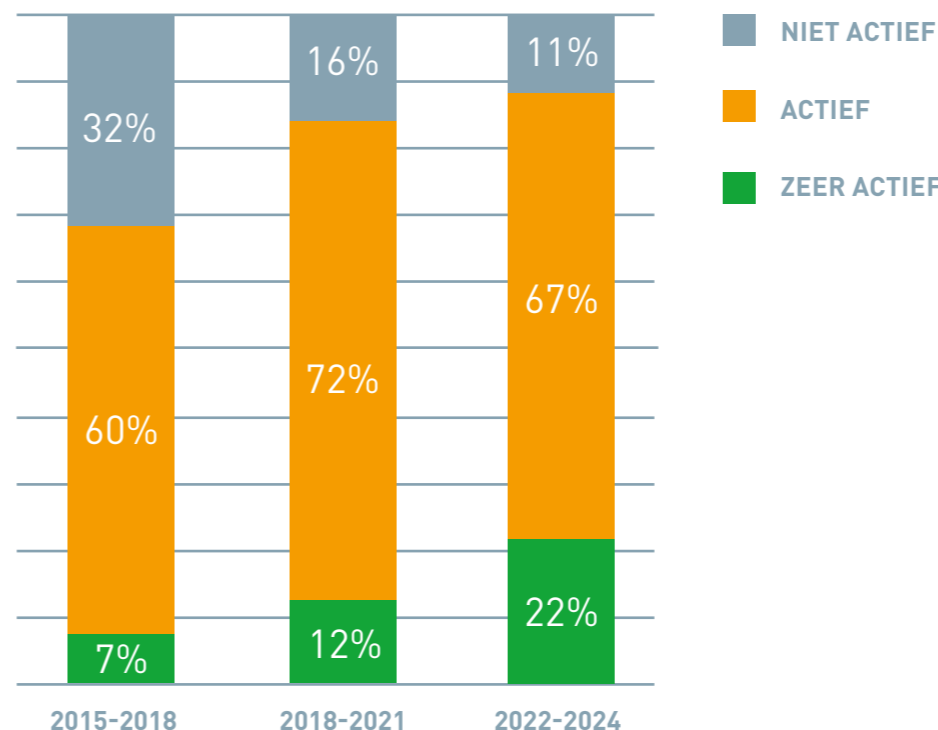

LEDEN (2/3)

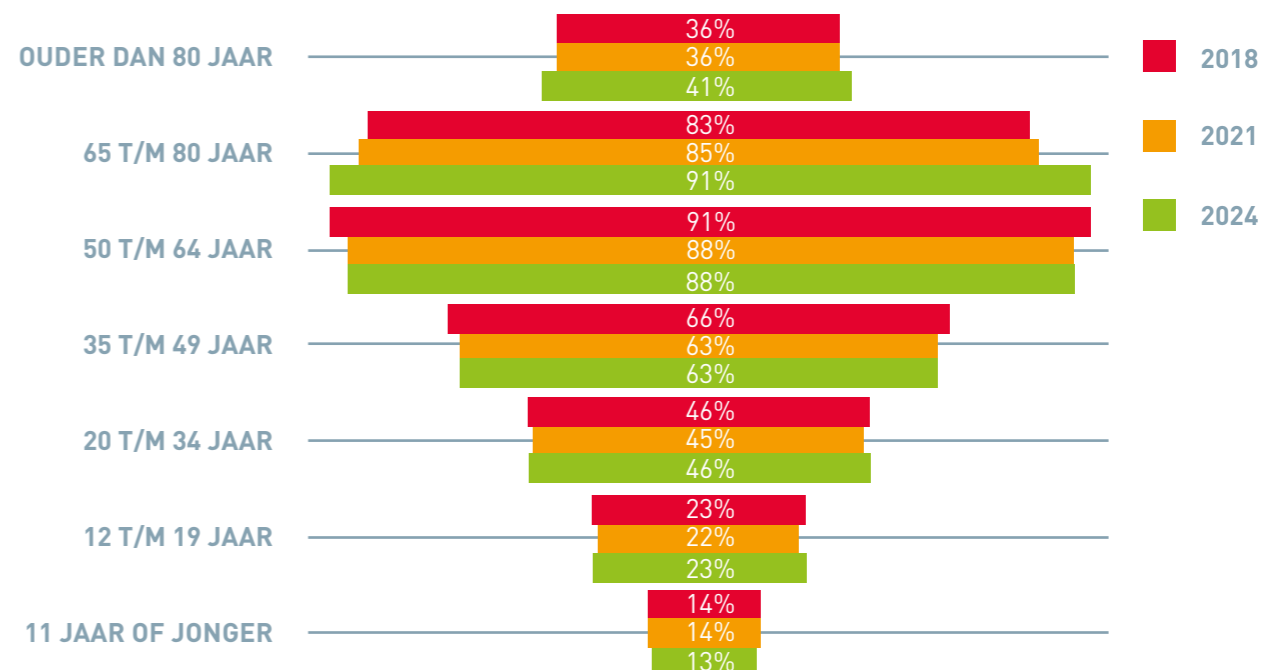
De overgrote meerderheid van de verenigingen heeft leden van 65 t/m 80 jaar en 50 t/m 64 jaar. Bijna tweederde heeft leden in de leeftijdscategorie 35 t/m 49 jaar. Bijna de helft van de verenigingen heeft leden van 20 t/m 34 jaar. Het aantal verenigingen met jongeren of kinderen is veel lager: 23% heeft leden van 12 t/m 19 jaar en 13% heeft leden van 11 jaar of jonger. Deze percentages zijn grotendeels gelijk aan de eerdere metingen in 2018 en 2021. Alleen het aandeel verenigingen met leden in de twee oudste leeftijdscategorieën (65 jaar en ouder) nam sinds 2018 licht toe, terwijl het aandeel met leden in de leeftijd van 35 t/m 64 jaar licht daalde.

Bij alle verenigingen komen de leeftijdscategorieën 50 t/m 64 jaar en 65 t/m 80 jaar het vaakst voor. Maar als het gaat om de verenigingen met leden in de leeftijdsgroepen onder de 50 jaar dan vertonen de toneelverenigingen en met name de muziekverenigingen een ander patroon: zij hebben gemiddeld meer jonge leden. Zo heeft 35% van de muziekverenigingen leden van 11 jaar en jonger, 53% heeft leden van 12 t/m 19 jaar, 73% heeft leden van 20 t/m 34 jaar en 82% heeft leden van 35 t/m 49 jaar. Hoe minder stedelijk de gemeente is waarin de vereniging actief is, hoe vaker een vereniging leden in de leeftijdsgroepen onder de 50 jaar heeft.

PERCENTAGE VERENIGINGEN DAT ACTIEF IS MET LEDENWERVING

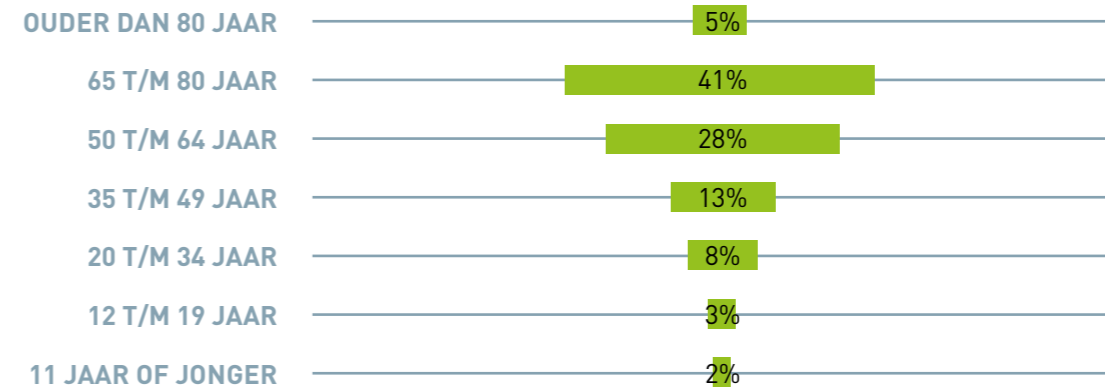
PERCENTAGE VERENIGINGEN MET LEDEN PER LEEFTIJDSCATEGORIE

LEDEN (3/3)

De leeftijdsopbouw van de gemiddelde vereniging heeft de vorm van een omgekeerde piramide: er zijn substantieel meer ouderen actief dan jongeren. 5% van de leden is jonger dan 19 jaar en 8% heeft de leeftijd van 20 t/m 34 jaar. 13% is 35 t/m 49 jaar en de groep 50 jaar en ouder is goed voor 74%. Bij muziek- en toneelverenigingen is het percentage leden jonger dan 50 jaar hoger dan bij andere verenigingen. 41% van de leden van een muziekvereniging of een toneelvereniging is jonger dan 50 jaar. Bij foto- en filmclubs is 9% jonger dan 50 jaar en bij koren is dat 11%. Verenigingen in niet-stedelijke gemeenten hebben met 32% naar verhouding iets meer leden jonger dan 50 jaar dan de meer stedelijke gemeenten.

GEMIDDELDE LEEFTIJDOPBOUW LEDENBESTAND IN 2024 (IN PERCENTAGES)

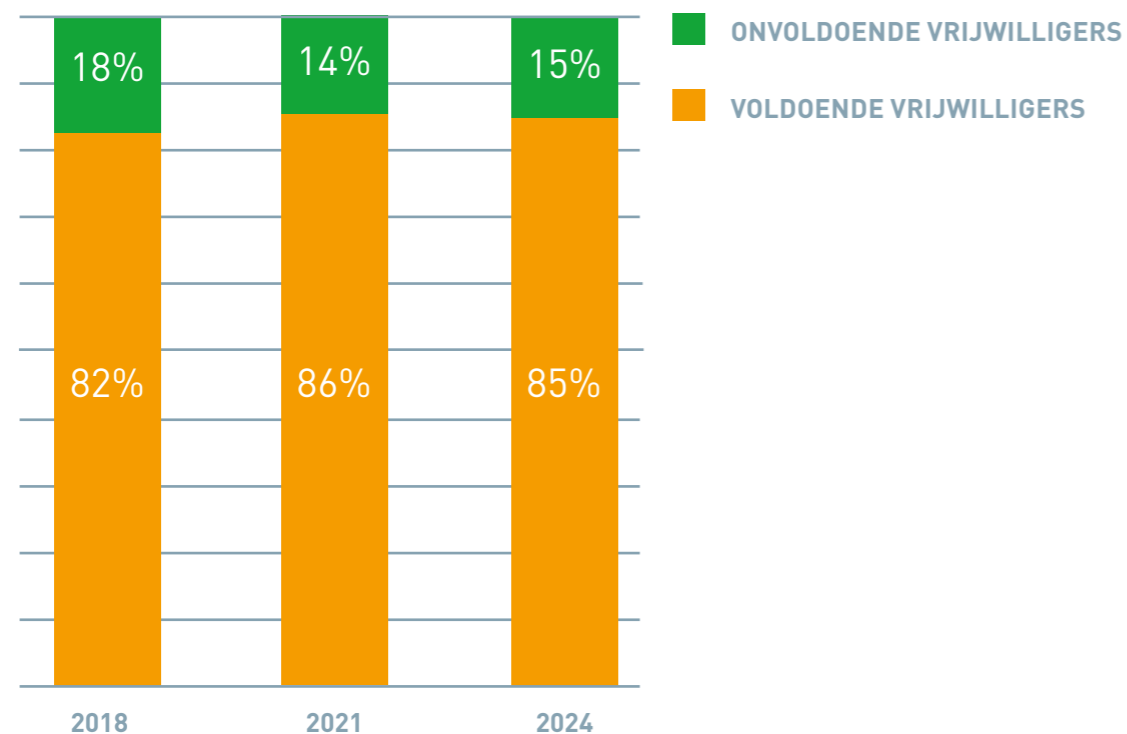
ORGANISATIEKRACHT

▶ BESTUUR EN VRIJWILLIGERS

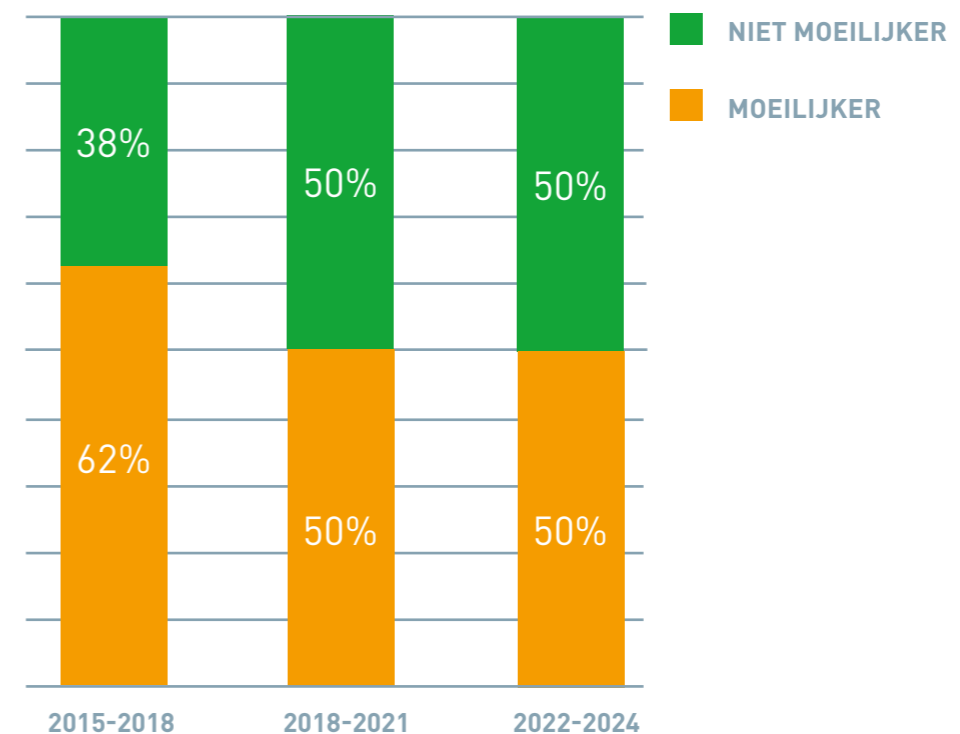
Verenigingen draaien op de inzet van bestuursleden en andere vrijwilligers. Een kleine minderheid van de verenigingen (15%) heeft in 2024 onvoldoende vrijwilligers (inclusief bestuursleden). Dat aandeel is ongeveer net zo hoog als in 2021 en 2018. Toneelverenigingen hebben het vaakst onvoldoende vrijwilligers (22%).

Net als in 2021 vindt de helft van de verenigingen het de afgelopen twee jaar moeilijker geworden om bestuursleden te werven en de andere helft vindt dat niet. In 2018 gaf 62% van de verenigingen aan het moeilijker te vinden bestuursleden te werven.

VRIJWILLIGERS

WERVEN BESTUURSLEDEN

▶ ARTISTIEKE BEGELEIDING (1/3)

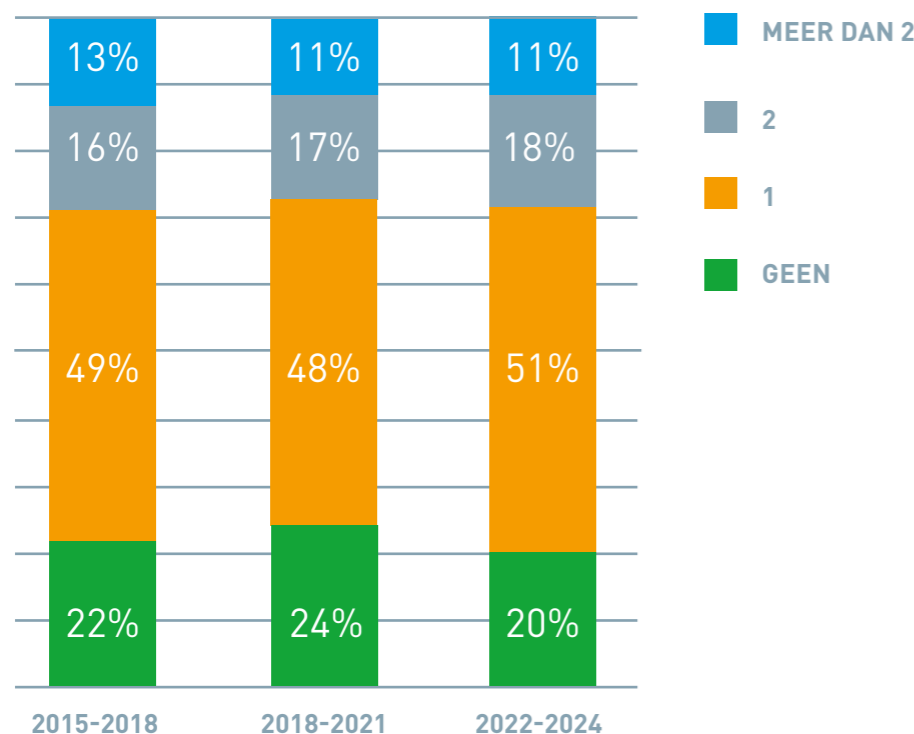
De overgrote meerderheid van de verenigingen (92%) werkt met een of meerdere artistiek begeleiders, zoals een dirigent, regisseur, choreograaf of docent. De meesten (80%) betalen artistiek begeleider(s) voor de geleverde diensten terwijl iets meer dan een kwart (28%) werkt met onbetaalde begeleiders. Deze percentages zijn ongeveer gelijk aan 2021 en 2018.

Het aandeel verenigingen dat met betaalde artistiek begeleiders werkt is het hoogst bij koren (92%) en muziekverenigingen (87%), gevolgd door dansverenigingen (70%) en toneelverenigingen (62%). Slechts

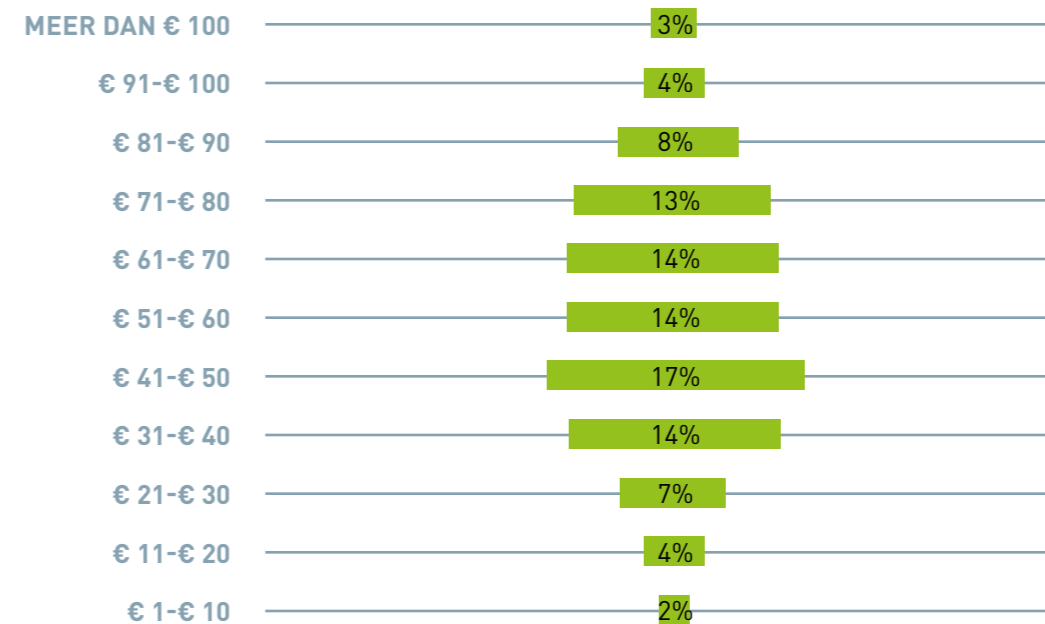
7% van de foto- en filmclubs heeft een betaalde artistiek begeleider. Overigens werken zij ook het minst vaak met onbetaalde artistiek begeleiders (17%). De toneelverenigingen werken het meest (ook) met onbetaalde artistiek begeleiders (48%).

De verenigingen die werken met een betaalde artistiek begeleider betalen een gemiddeld uurtarief van € 58. Het betaalde uurtarief is afhankelijk van een groot aantal factoren, zoals werkzaamheden, ervaring, opleiding. De variatie in het uurtarief is dan ook groot. Het gemiddelde uurtarief ligt het hoogst bij muziekverenigingen

AANTAL BETAALDE ARTISTIEK BEGELEIDERS

UURTARIEF ARTISTIEK BEGELEIDERS

▶ ARTISTIEKE BEGELEIDING (2/3)

(€ 66) en koren (€ 61), terwijl de toneelverenigingen en dansverenigingen het minst betalen: respectievelijk € 39 en € 31. Van de verenigingen die werken met een betaald artistiek begeleider maakt 39% gebruik van één van de bestaande richtlijnen, adviestarieven of codes voor het bepalen van het uurtarief van artistiek begeleiders in de

amateurkunstsector. 41% doet dat nadrukkelijk niet en 20% weet het niet of wil het niet zeggen. Bij dansverenigingen is het aandeel dat gebruik maakt van een richtlijn met 63% het hoogst. Bij koren is dat 47%, bij muziekverenigingen 37%, bij foto- en filmclubs 25% en bij toneelverenigingen is dat 9%.

GEBRUIK RICHTLIJNEN VOOR BEPALEN UURTARIEF ARTISTIEK BEGELEIDER

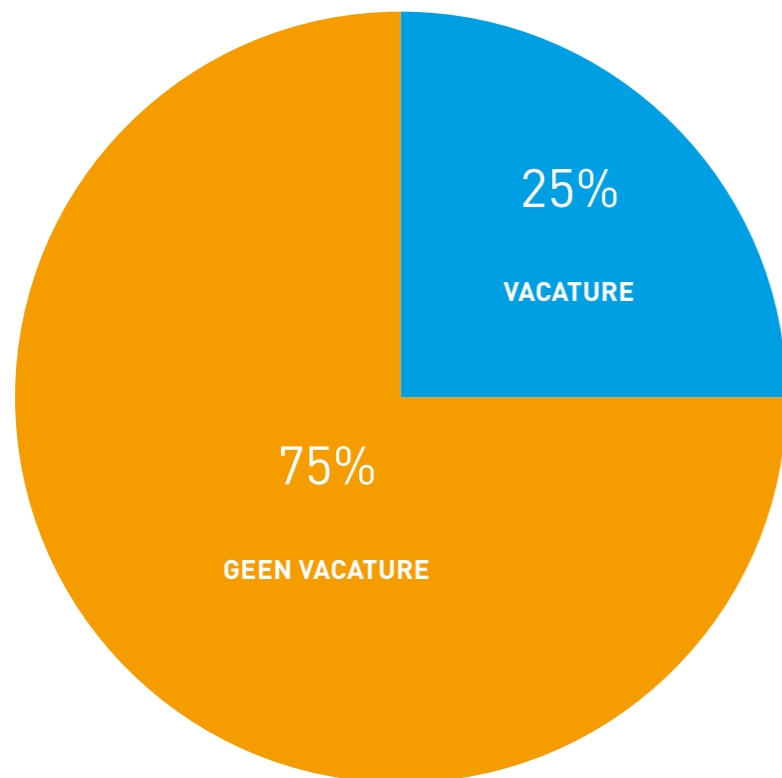

▶ ARTISTIEKE BEGELEIDING (3/3)

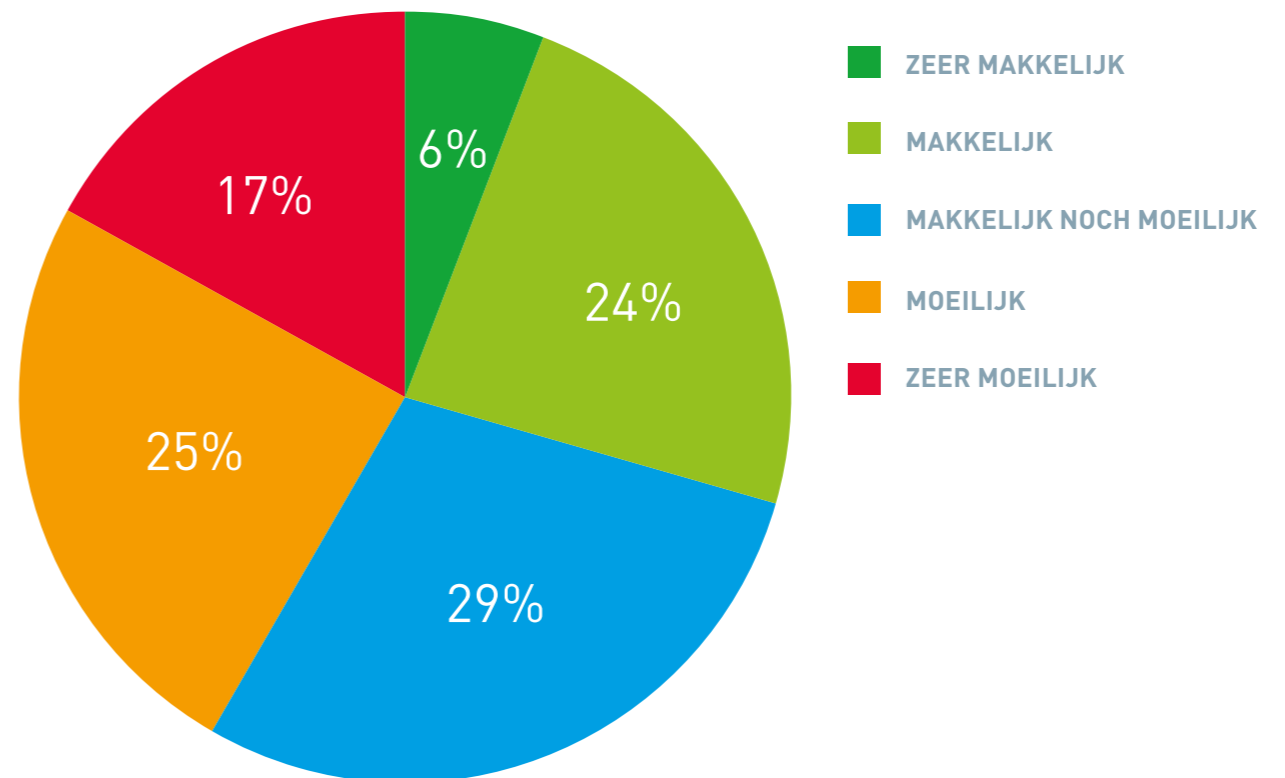
Een kwart van de verenigingen had de afgelopen twee jaar een vacature voor een artistiek begeleider. Bij toneelverenigingen ging het om een derde, bij muziekverenigingen om 30%, bij koren om 24%. Geen enkele foto- of filmclub had in deze periode een vacature. Van de verenigingen die een vacature hadden was het voor 24% gemakkelijk om deze in te vullen en voor 6% zelfs zeer gemakkelijk.

Daarentegen vond 25% het juist moeilijk en 17% zeer moeilijk. Muziekverenigingen hadden het minst moeite om de vacatures op te vullen: 40% van hen ervaarde het als (zeer) gemakkelijk tegenover 31% die het (zeer) moeilijk vond. Moeilijker was het voor toneelverenigingen (41% vond het (zeer) moeilijk), koren (50%) en dansverenigingen (67%).

PERCENTAGE VERENIGINGEN MET VACATURE(S)
VOOR ARTISTIEK BEGELEIDER

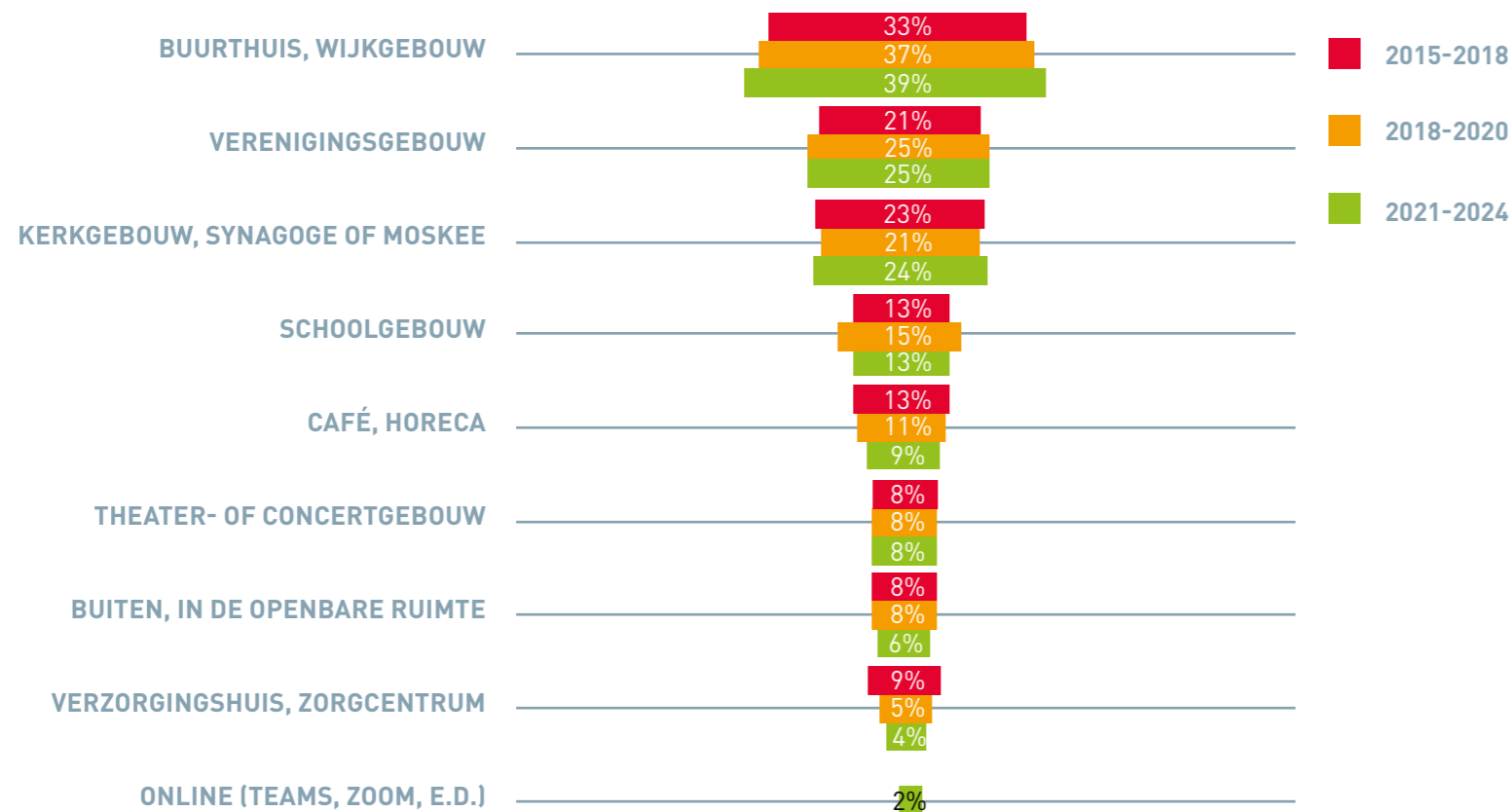

MAKKELIJK OF MOEILIK OM VACATURE(S)
VAN ARTISTIEK BEGELEIDER OP TE VULLEN

VOORZIENINGEN (1/2)

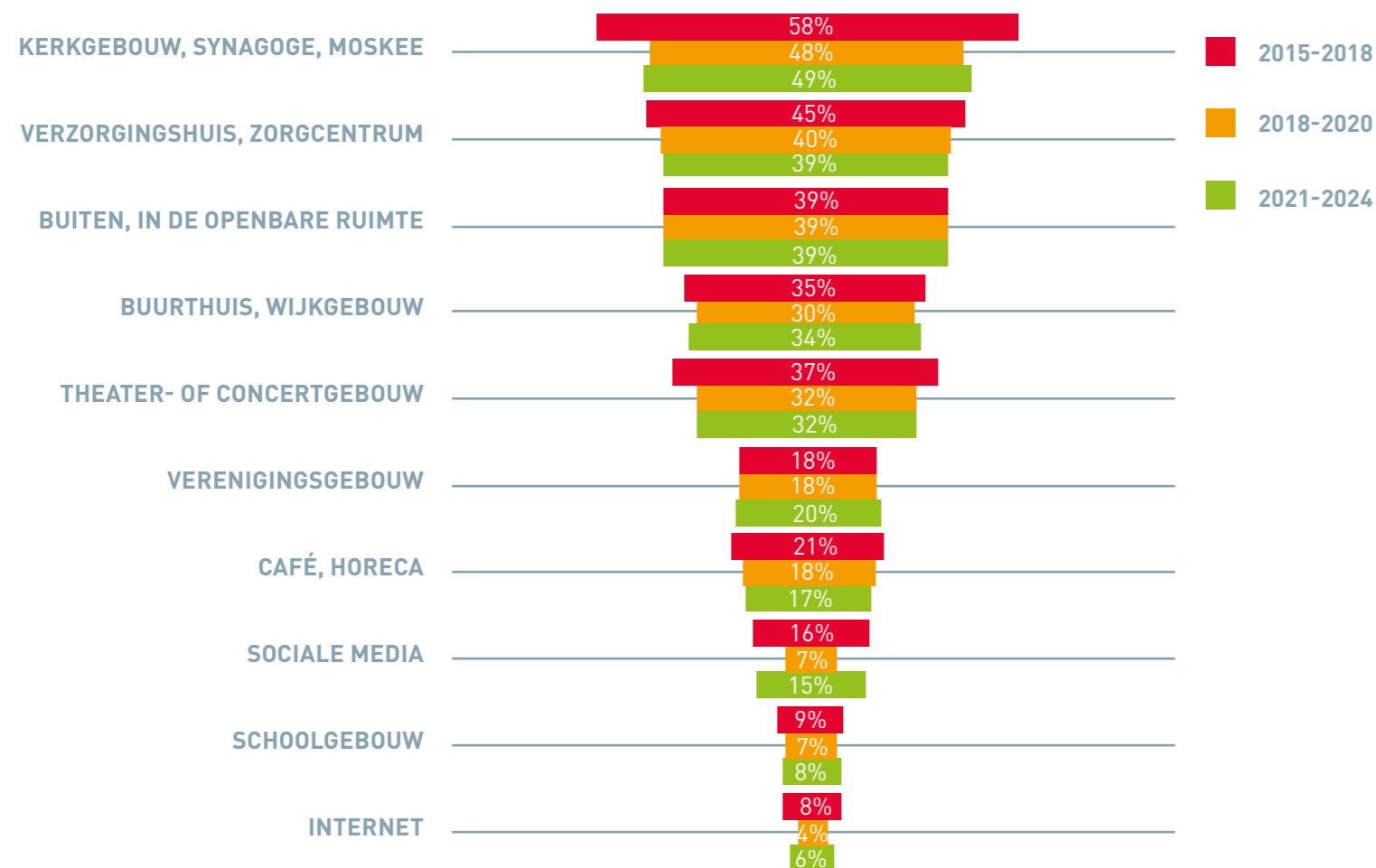
BELANGRIJKSTE LOCATIES VOOR REPETEREN, OEFENEN, LESSEN, CURSUSSEN OF WORKSHOPS

Verenigingen voor kunstbeoefening maken voor hun activiteiten gebruik van zowel offline als online voorzieningen. De meest gebruikte locatie in de periode 2022-2024 voor het repeteren, oefenen of het volgen van lessen, cursussen of workshops is het buurthuis of wijkgebouw (39% van de verenigingen maakt hier gebruik van). Het verenigingsgebouw is de tweede belangrijke locatie (25%), gevolgd door de kerk, synagoge of moskee (24%) en het schoolgebouw (13%). In de afgelopen tien jaar neemt het gebruik van een buurthuis of wijkgebouw voor deze activiteiten iets toe, terwijl het gebruik van horecagelegenheden juist iets afneemt. 2% van de verenigingen maakt gebruik van online platforms voor het repeteren, oefenen en volgen van lessen, terwijl ten tijde van de coronapandemie een groter deel van de verenigingen was uitgeweken naar het gebruik van online platforms voor deze activiteiten.

▶ VOORZIENINGEN (2/2)

**BELANGRIJKSTE LOCATIES VOOR HET TONEN VAN WERK
(OPTREDEN, VOORSTELLING, TENTOONSTELLING)**

De kerk, synagoge of moskee werd in de periode 2022-2024 door 49% van de verenigingen gebruikt voor het verzorgen van optredens, voorstellingen of tentoonstellingen. Andere belangrijke podia voor verenigingen zijn het verzorgingshuis of zorgcentrum (door 39% gebruikt als podium), de buitenlucht en/of de openbare ruimte (39%) en het buurthuis of wijkgebouw (34%). Het theater- of concertgebouw wordt door 32% van de verenigingen genoemd, het eigen verenigingsgebouw is goed voor 20%. 17% maakt gebruik van een horecagelegenheid. Een klein deel van de verenigingen benut online podia voor het tonen van werk: 15% maakt hiervoor gebruik van sociale media en 6% kiest voor andere online podia.

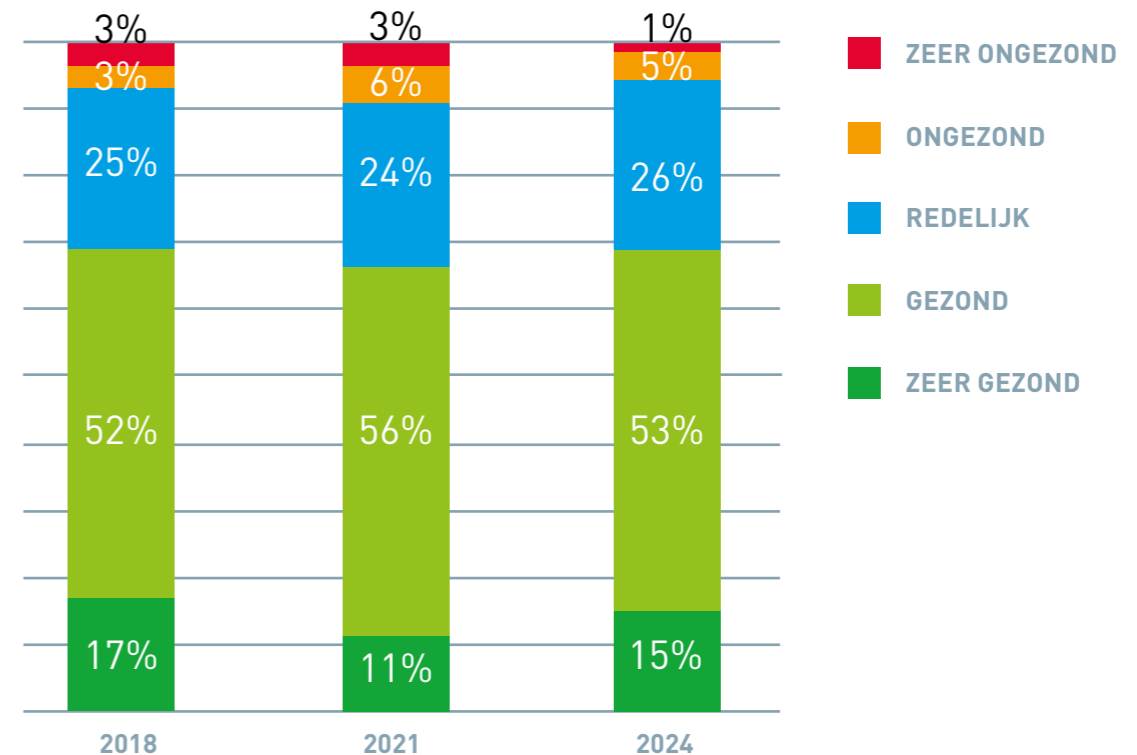
FINANCIËN (1/2)

De meerderheid van de verenigingen voor kunstbeoefening noemt de financiële positie in 2024 gezond (53%) tot zeer gezond (15%). 26% noemt de financiële positie 'redelijk' en 6% kampt met een (zeer) ongezonde financiële situatie. Daarmee is de financiële positie nagenoeg weer gelijk aan die in 2018, nadat het in 2021 iets verslechterd was. Van alle verenigingen vertonen de foto- en filmclubs een iets positiever beeld: slechts bij 1% van hen is er sprake van een (zeer) ongezonde financiële positie, terwijl 85% de financiën (zeer) gezond noemt.

Van alle inkomstenbronnen is contributie verreweg de belangrijkste bron voor de verenigingen. Ruim de helft van de gemiddelde inkomsten (54%) komt uit contributies. De overige inkomsten (46%) zijn verdeeld over de andere bronnen: 16% komt uit de omzet van optredens, voorstellingen en exposities, 7% uit meerjarige overheidssubsidie, 4% uit sponsoring, 4% van donateurs en vrienden, 4% uit acties zoals lotenverkoop, 4% uit incidentele overheidssubsidie en 3% uit fondsen. De overige 5% is afkomstig uit opbrengst van horeca-activiteiten, verhuur, crowdfunding, het Jeugdcultuurfonds en andere inkomstenbronnen.

Toneel- en muziekverenigingen vertonen de grootste variatie aan inkomstenbronnen. Het aandeel verenigingen dat naast contributies inkomen haalt uit andere bronnen is bij deze verenigingen het hoogst. Het percentage van hun inkomsten uit die andere bronnen is bij toneelverenigingen (76%) en muziekverenigingen (56%) ook hoger dan bij koren (34%), dansverenigingen (25%) en film- en fotoclubs (13%). Toneelverenigingen halen 38% van de inkomsten uit de omzet van voorstellingen, veel hoger dan het gemiddelde van 19%. Waar gemiddeld de helft van de verenigingen subsidie ontvangt van de overheid, ligt dat aandeel bij de muziekverenigingen hoger (71%) en bij foto- en filmclubs aanzienlijk lager

FINANCIËLE POSITIE

CONTRIBUTIE

OMZET OPTREDENS, VOORSTELLINGEN OF EXPOSITIES

MEERJARIGE OVERHEIDSSUBSIDIE

SPONSORING

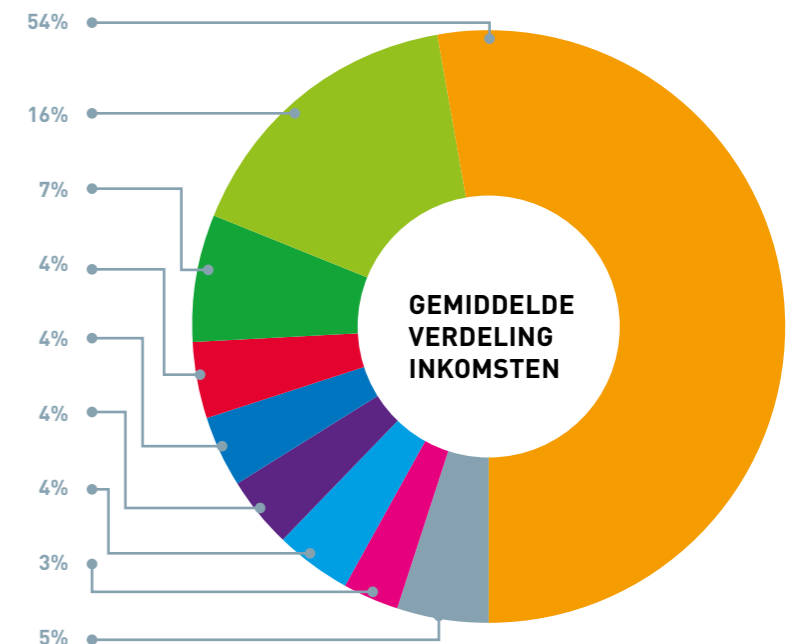
DONATEURS/VRIENDEN

ACTIES (ZOALS LOTENVERKOOP)

INCIDENTELE OVERHEIDSSUBSIDIE

FONDSEN

ANDERE INKOMSTENBRONNEN

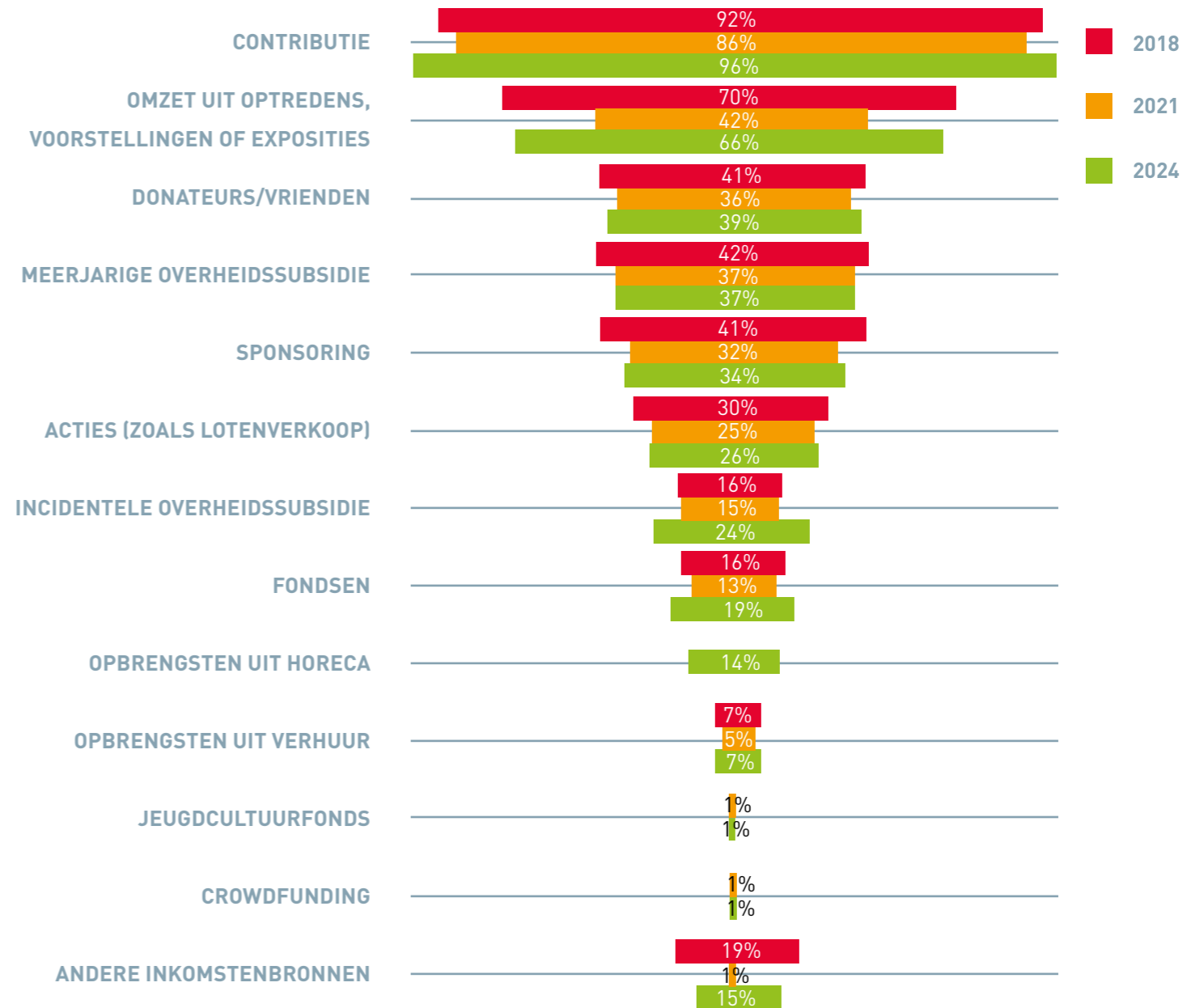

FINANCIËN (2/2)

(16%) dan dat gemiddelde. Ook verenigingen in (zeer) sterk stedelijke gemeenten ontvangen iets vaker subsidie dan de verenigingen in matig tot niet-stedelijke gemeenten. Bij muziekverenigingen is ook het percentage van het inkomen uit overheidssubsidie aanzienlijk hoger (17%) dan bij toneelverenigingen (10%), koren (9%), dansverenigingen (8%) en foto- en filmclubs (2%).

Bijna alle verenigingen (96%) hadden het afgelopen jaar inkomen uit contributiebijdragen. Andere belangrijke bronnen van inkomsten zijn: omzet uit optredens, voorstellingen of exposities (66%), donateurs/vrienden (39%), meerjarige overheidssubsidie (37%), sponsoring (34%), acties zoals lotenverkoop (26%), incidentele overheidssubsidie (24%), fondsen (19%) en opbrengsten uit horeca-activiteiten (14%). Ruim de helft van de verenigingen (54%) ontvangt overheidssubsidie (eenmalig en/of meerjarig). Het aandeel verenigingen met eenmalige/incidentele overheidssubsidie is met 24% hoger dan in 2021 (15%) en 2018 (16%). Waar in 2021 door de coronapandemie veel minder verenigingen (42%) inkomen hadden uit omzet van optredens, voorstellingen of exposities, ligt dit percentage in 2024 met 66% weer bijna op het niveau van 2018 (70%).

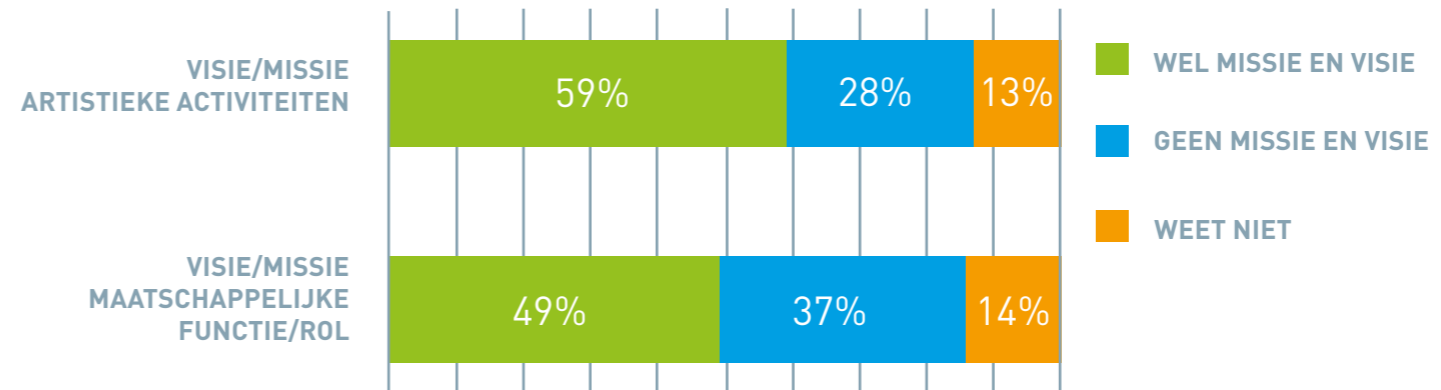
PERCENTAGE VERENIGINGEN DAT INKOMSTEN
UIT EEN BEPAALDE BRON HEEFT

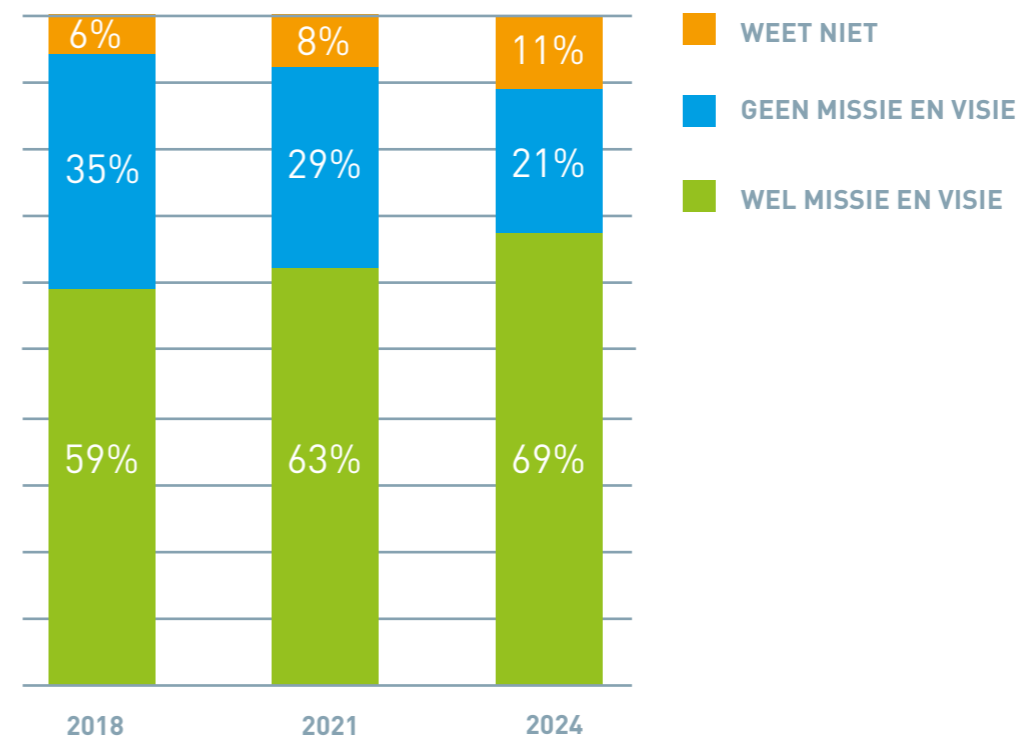
MISSIE EN VISIE

De meerderheid van de verenigingen voor kunstbeoefening (69%) beschikt in 2024 over een duidelijke visie en missie voor de lange termijn. Deze verenigingen hebben iets vaker een visie op de artistieke activiteiten (59%) dan op de maatschappelijke rol of functie van de vereniging (49%). Het percentage verenigingen met een duidelijke visie en missie neemt toe, van 59% in 2018 naar 69% in 2024. In (zeer) sterk stedelijke gemeenten is het aandeel met een visie op de artistieke activiteiten hoger dan in matig tot niet-stedelijke gemeenten.

MISSIE EN VISIE VOOR LANGE TERMIJN (2024)

MISSIE EN VISIE

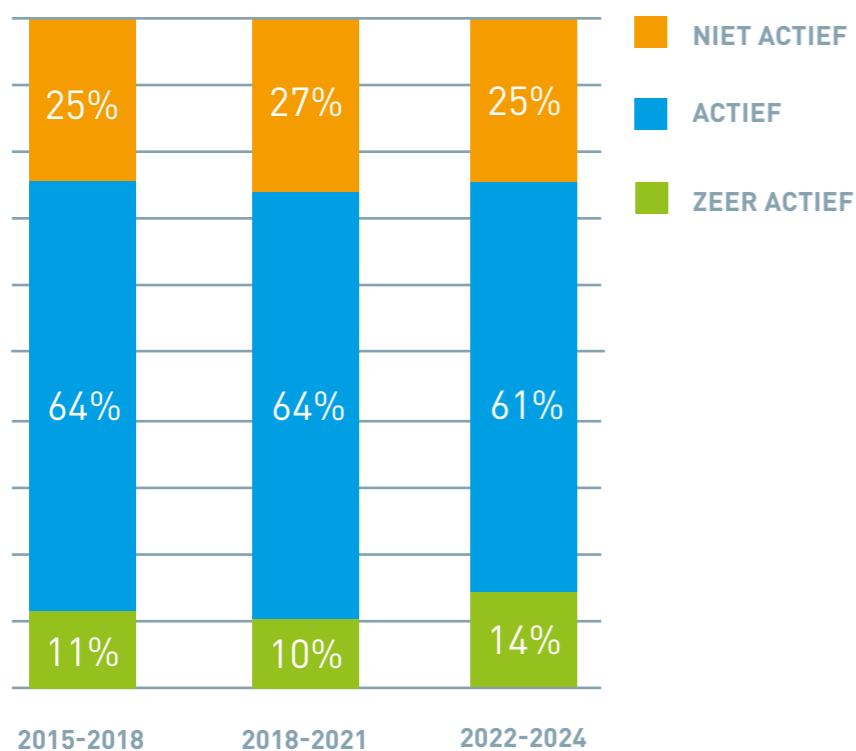
ORGANISATIEKRACHT

ZICHTBAARHEID

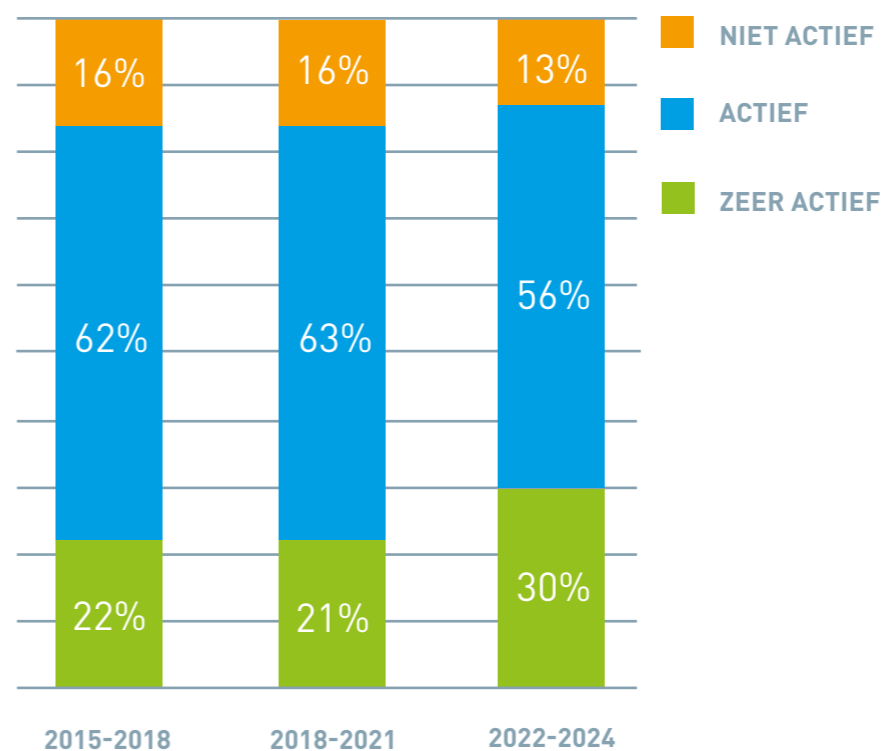
De meeste verenigingen maken hun activiteiten bekend via gedrukte, digitale en sociale media. Driekwart van hen gebruikt daarvoor gedrukte media. Dat is nagenoeg gelijk aan de percentages voor de periode 2015-2018 en 2018-2020. Een groter deel van de verenigingen (86%) geeft via digitale en sociale media bekendheid aan de eigen vereniging en haar activiteiten. Dat is iets hoger dan in de voorgaande

perioden. Met name het aandeel dat zeer actief is met public relations via digitale en sociale media is sinds 2018-2020 toegenomen. Toneel- en muziekverenigingen zijn het meest actief met pr, zowel via gedrukte als via digitale en sociale media. Dansverenigingen en foto- en filmclubs zijn op dit gebied het minst actief.

PR VIA GEDRUKTE MEDIA

PR VIA DIGITALE EN SOCIALE MEDIA

ARTISTIEK AANBOD

Onder artistiek aanbod verstaan we de mate waarin verenigingen voor kunstbeoefening hun leden de mogelijkheid bieden hun kunstzinnige activiteiten te beoefenen en te verbeteren.

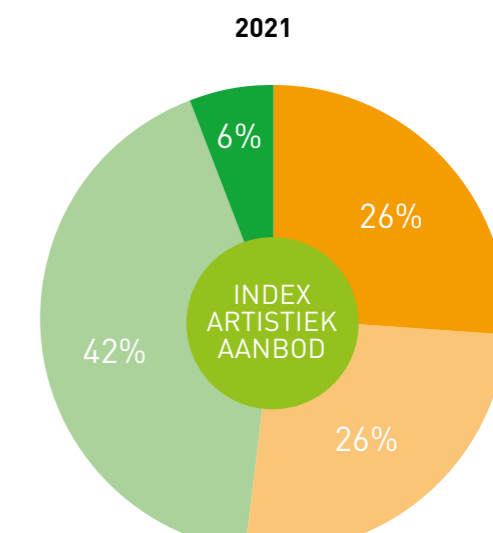
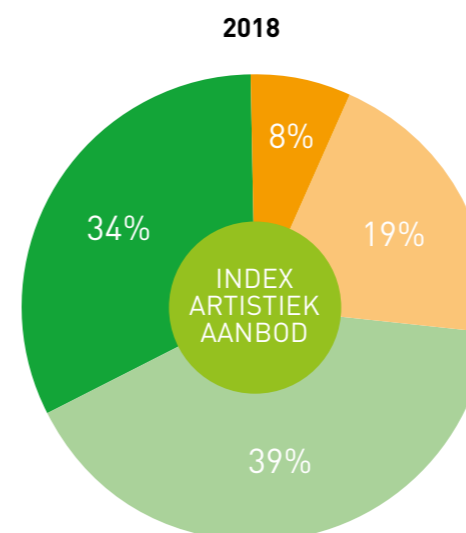
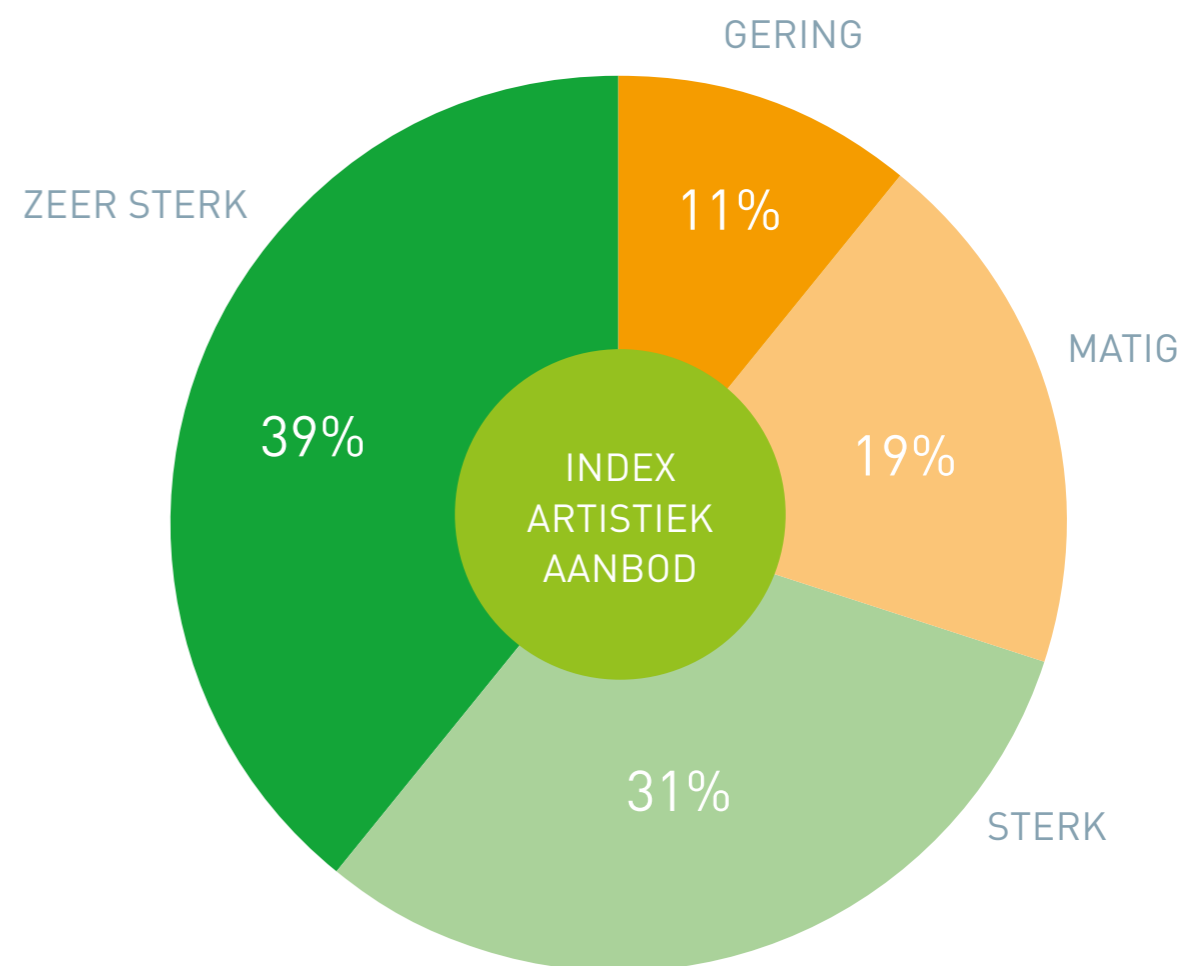
We noemen een vereniging zeer sterk in haar aanbod wanneer ze in de periode 2022-2024 voldeed aan de meeste of alle van deze criteria:

- De vereniging biedt de mogelijkheid om minimaal één keer per jaar werk te tonen aan het publiek via voorstellingen, optredens of exposities en biedt daarnaast per jaar minimaal twee van de volgende activiteiten aan:
  - lessen;
  - masterclasses, cursussen, workshops;
  - repetities/oefenen met begeleiding;
  - repetities/oefenen/doen zonder begeleiding;
  - voorstellingen, optredens of exposities.
- De artistiek begeleider heeft een hbo-opleiding gevolgd tot professioneel dirigent, regisseur, acteur, kunstenaar, musicus, choreograaf of docent, een mbo-opleiding tot (uitvoerend) artiest, kunstenaar, musicus, danser, etc., of een één- of meerjarige opleiding voor amateurdirigent, amateurregisseur, amateuracteur, amateurmusicus, amateurchoreograaf, amateurdocent.
- De vereniging vernieuwt voortdurend haar activiteiten.

De meerderheid van de verenigingen (70%) had in de periode 2022-2024 een sterk tot zeer sterk artistiek aanbod. Zij boden de leden goede mogelijkheden om hun kunstzinnige activiteiten te beoefenen en te verbeteren. Bij 30% waren die mogelijkheden minder of gering. Het artistiek aanbod is iets minder sterk dan in 2018 maar veel sterker dan midden in de coronapandemie in 2021.

Op de volgende pagina's lichten we de pijlers van artistiek aanbod verder toe.

INDEX ARTISTIEK AANBOD 2024

ARTISTIEK AANBOD

▶ REGULIER AANBOD (1/2)

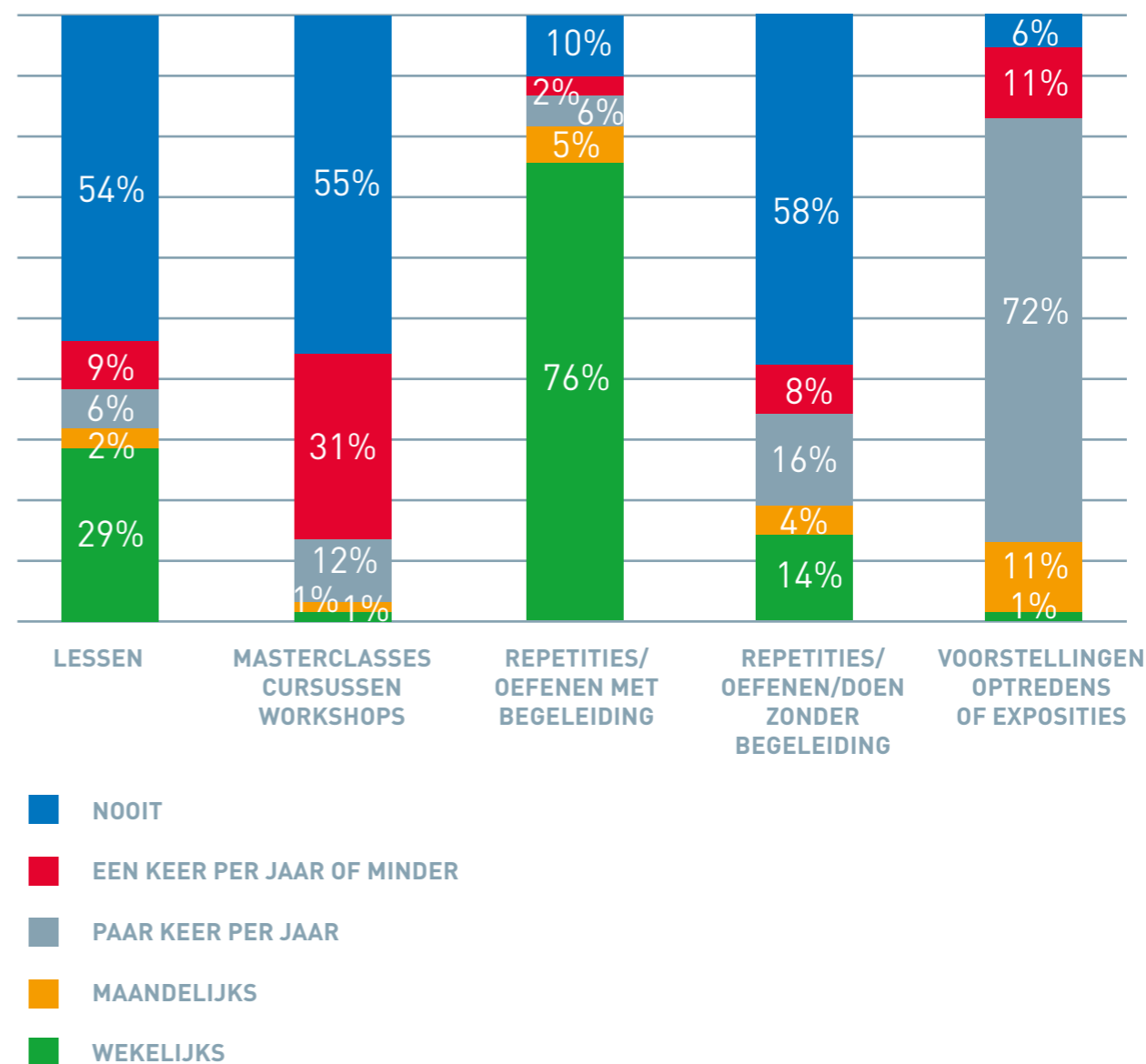
We onderscheiden de volgende artistieke activiteiten:

- lessen
- masterclasses, cursussen, workshops
- repetities/oefenen met begeleiding
- repetities/oefenen/doen zonder begeleiding
- voorstellingen, optredens of exposities

Bijna alle verenigingen (94%) bieden hun leden de mogelijkheid op te treden of te exposeren. Bij de meerderheid (72%) is dat een paar keer per jaar mogelijk. De meeste verenigingen (90%) maken het ook mogelijk te repeteren of oefenen met begeleiding. Bij 76% vinden deze repetities wekelijks plaats. Bij 42% van de verenigingen wordt er (ook) gerepeteerd of geoefend zonder begeleiding. Bij iets minder dan de helft van de verenigingen kunnen de leden lessen of masterclasses, cursussen en workshops volgen. Wekelijkse lessen worden door 29% van de verenigingen aangeboden.

Het percentage verenigingen dat de mogelijkheid biedt om werk aan publiek te tonen via voorstellingen, optredens of exposities is bij alle soorten verenigingen ongeveer gelijk. Repeteren en oefenen met begeleiding gebeurt bij dansverenigingen (47%) en foto- en filmclubs (49%) veel minder dan bij muziekverenigingen (95%), koren (96%) en toneelverenigingen (90%). Daarentegen is het bij dansverenigingen (88%), foto- en filmclubs (62%) en muziekverenigingen (54%) gebruikelijker om lessen te volgen dan bij toneelverenigingen (41%) en koren (34%).

FREQUENTIE VAN ARTISTIEKE ACTIVITEITEN VAN VERENIGINGEN 2022-2024

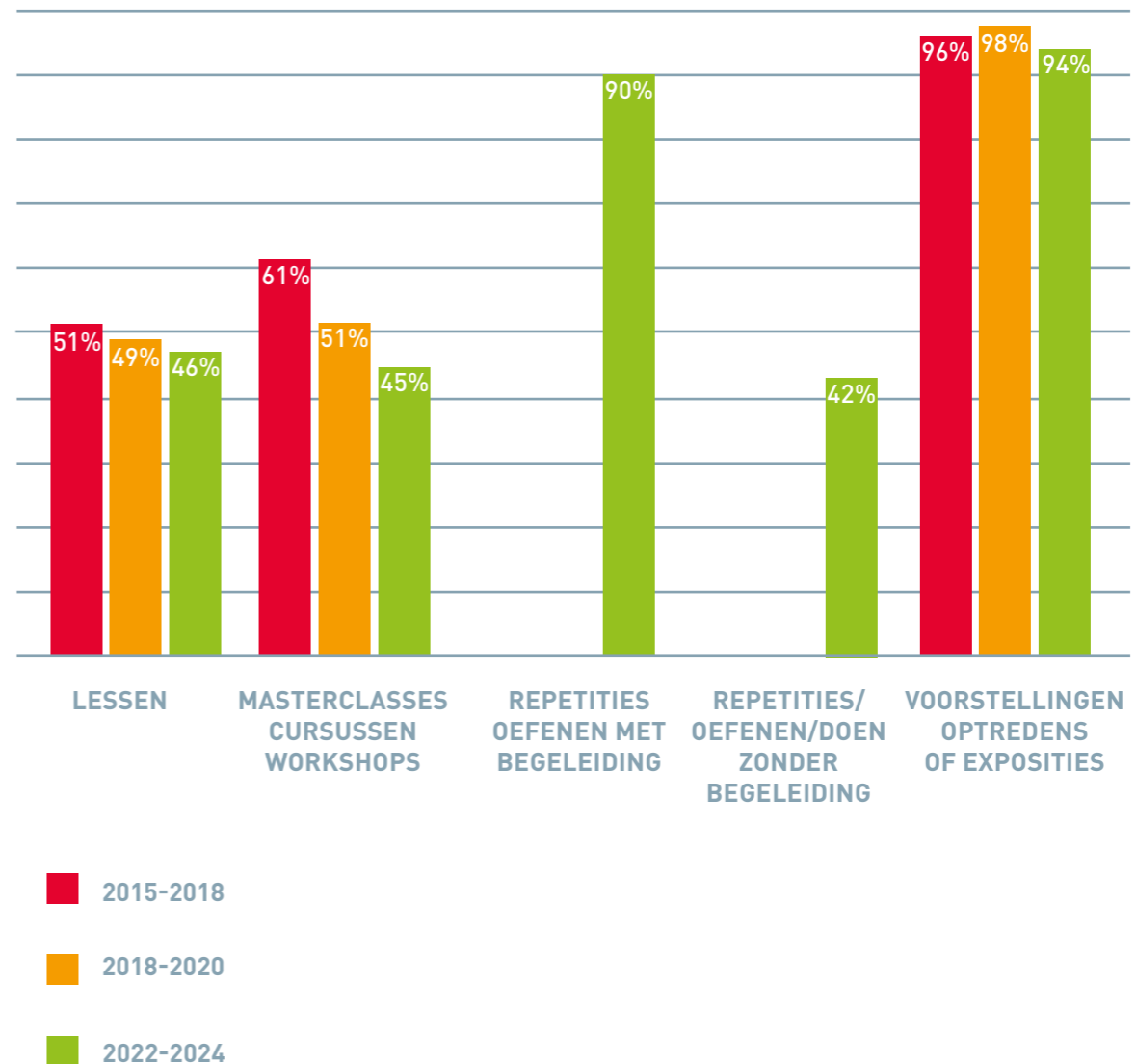
ARTISTIEK AANBOD

► REGULIER AANBOD (2/2)

Het percentage verenigingen dat lessen aanbiedt aan leden daalt licht, van 51% in 2015-2018 en 49% in 2018-2020 naar 46% in de afgelopen twee jaar. Hetzelfde geldt voor masterclasses, cursussen of workshops. Waar in de periode 2015-2018 nog 61% van de verenigingen deze mogelijkheid bood, lag het in 2018-2020 op 51% en in 2022-2024 op 45%.

Vanwege een iets andere vraagstelling zijn de percentages over repetities met en zonder begeleiding niet direct te vergelijken met de eerdere jaren. Het aandeel verenigingen met voorstellingen, optredens of exposities ligt in 2022-2024 met 94% een fractie lager dan in de eerdere twee perioden.

PERCENTAGE VERENIGINGEN MET ARTISTIEKE ACTIVITEITEN 2015-2024

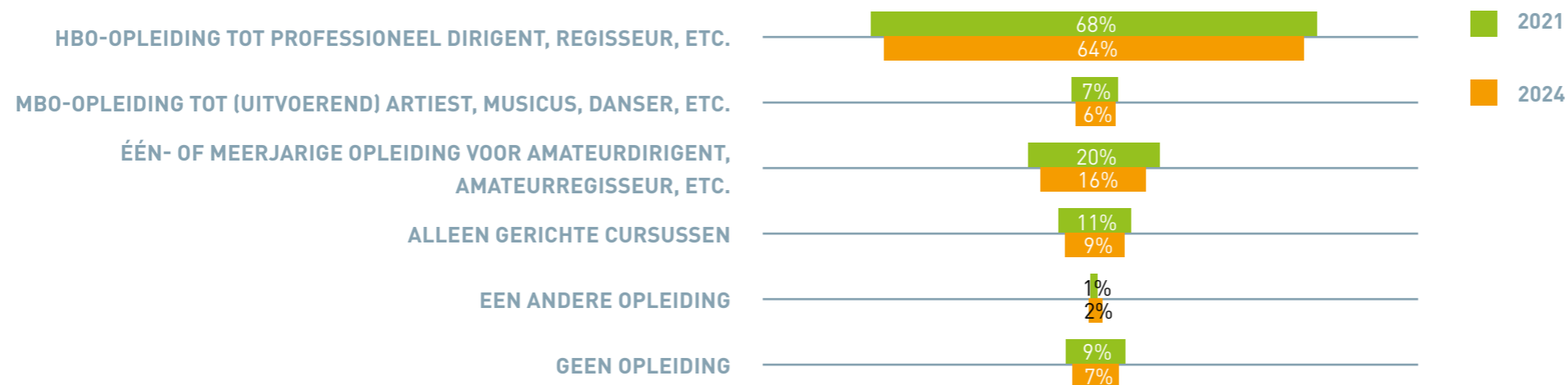
ARTISTIEK AANBOD

▶ ARTISTIEK BEGELEIDER

De overgrote meerderheid van de verenigingen (92%) werkt met een of meerdere artistiek begeleiders, zoals een dirigent, regisseur, choreograaf of docent. Van deze begeleiders heeft 93% een gerichte artistieke opleiding genoten en 7% heeft geen artistieke opleiding. Dat is ongeveer gelijk aan 2021 (9%) en 2018 (5%). Bij 64% gaat het om een hbo-opleiding tot professioneel dirigent, regisseur, acteur, kunstenaar, musicus, choreograaf, docent, etc. 16% van de begeleiders heeft een één- of meerjarige opleiding tot amateurdirigent, amateurregisseur, amateuracteur, amateurmusicus, amateurchoreograaf, amateurdocent, etc. 9% volgde gerichte cursussen. 6% deed een mbo-opleiding tot (uitvoerend) artiest, kunstenaar, musicus, danser, etc. Deze percentages liggen op ongeveer hetzelfde niveau als in 2021.

Er zijn grote verschillen tussen de verenigingen als het gaat om de opleiding van hun artistiek begeleider(s). 78% van de muziekverenigingen en 69% van de koren hebben artistiek begeleiders met een gerichte hbo-opleiding, terwijl het bij toneelverenigingen om 41% gaat. Bij foto- en filmclubs is het 20% en bij dansverenigingen 13%. Relatief veel artistiek begeleiders van foto- en filmclubs en dansverenigingen hebben gerichte cursussen gevolgd, respectievelijk 47% en 39%. De toneelverenigingen werken het vaakst met artistiek begeleiders die geen gerichte opleiding hebben genoten (21%).

OPLEIDING ARTISTIEK BEGELEIDERS

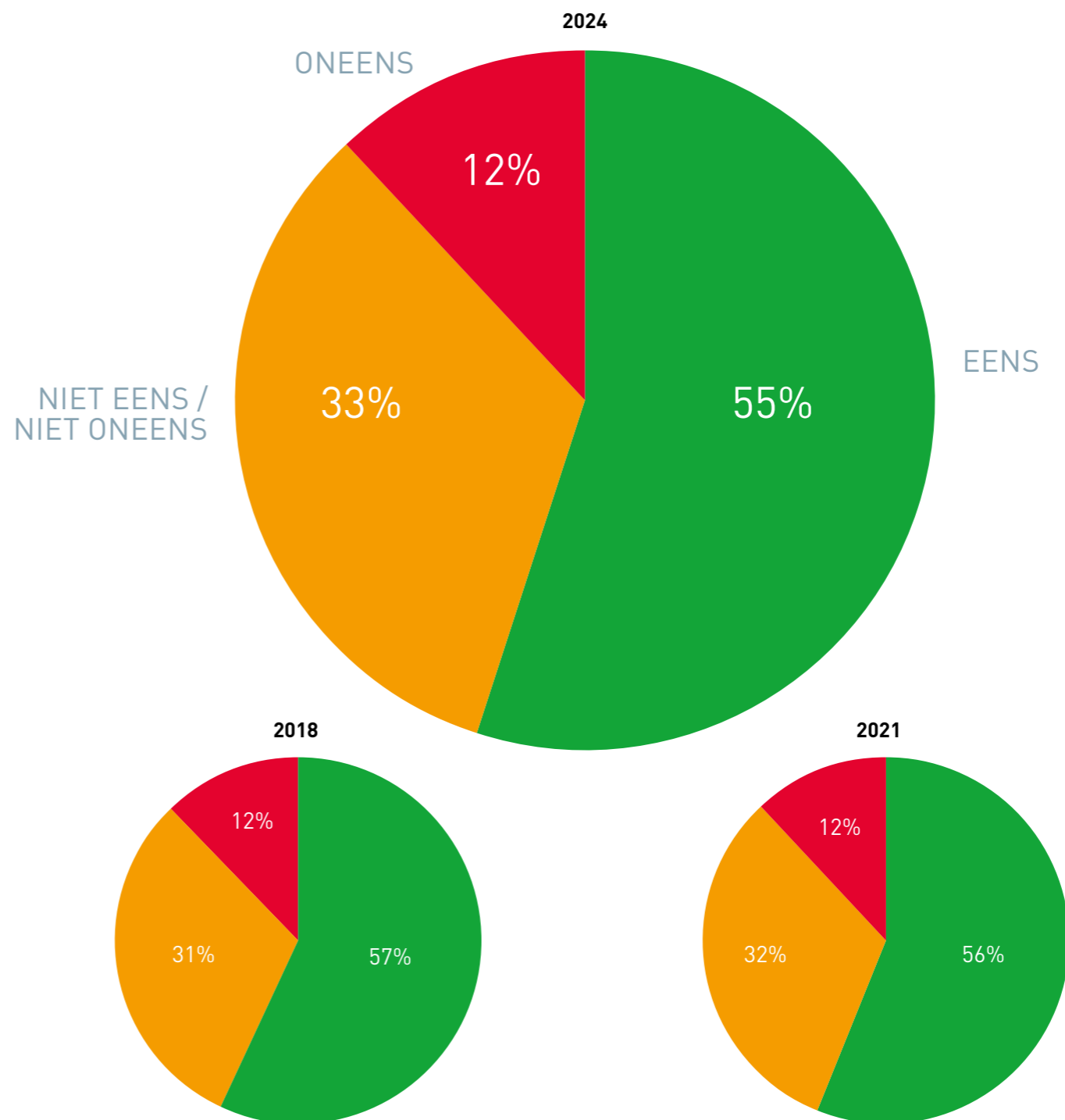

ARTISTIEK AANBOD

▶ INNOVATIE VAN HET AANBOD

De verenigingen voor kunstbeoefening gaven hun reactie op de stelling 'We zijn voortdurend actief met het vernieuwen van onze activiteiten'. Net als in 2021 en 2018 geeft in 2024 ruim de helft (55%) aan het hier (helemaal) mee eens te zijn. Bij een kleine groep (12%) is niet of nauwelijks sprake van een voortdurende vernieuwing van de activiteiten.

**IN HOEVERRE BENT U HET EENS MET DE STELLING:
DE VERENIGING IS VOORTDUREND ACTIEF MET HET VERNIEUWEN VAN HAAR ACTIVITEITEN?**

ARTISTIEK AANBOD

▶ DOELEN

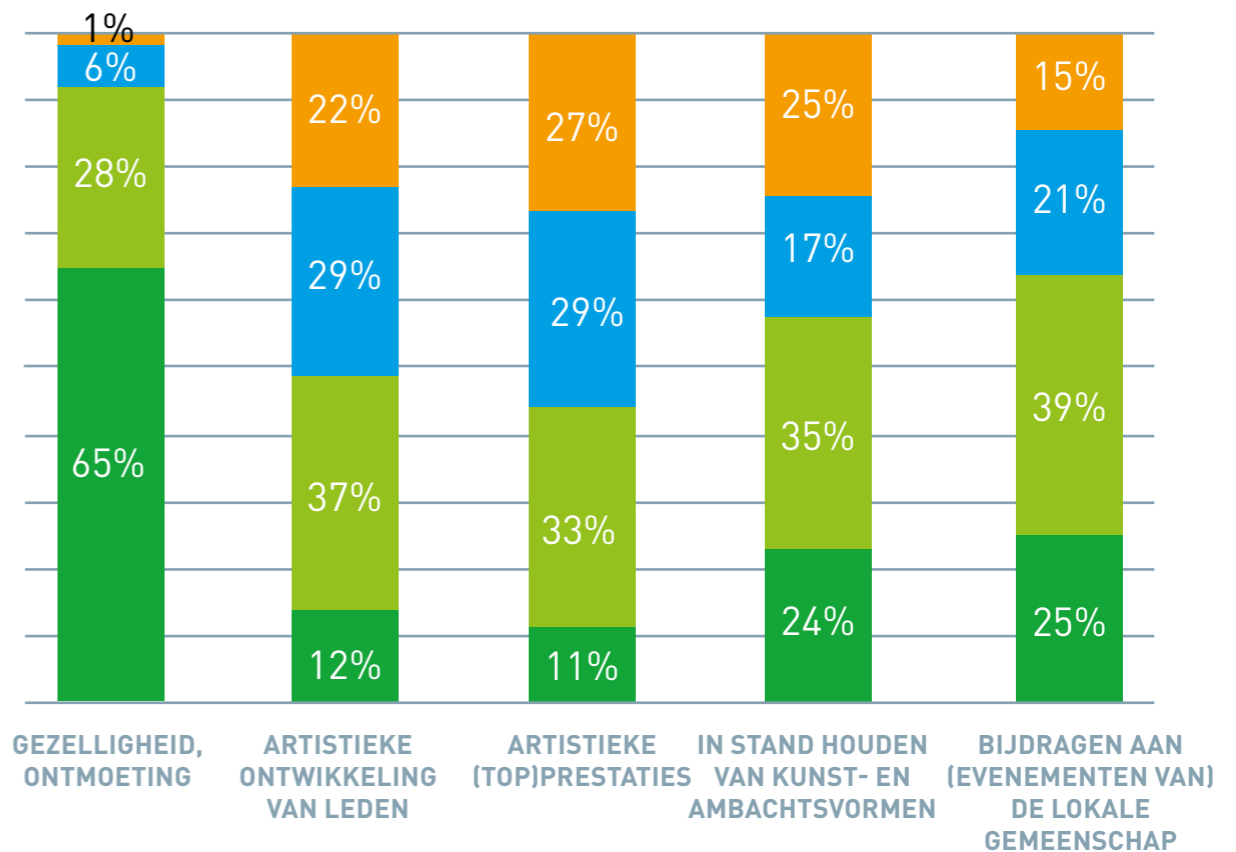
De meeste verenigingen voor kunstbeoefening hebben meerdere doelen met de activiteiten die zij organiseren. Er is wel een verschil in het belang dat zij hechten aan de verschillende doelen. Bijna alle verenigingen (93%) vinden gezelligheid en ontmoeting een (zeer) belangrijk doel. Daarna ziet 64% de bijdrage aan de lokale gemeenschap als (zeer) belangrijke doelstelling, gevolgd door 59% voor wie het in stand houden van een kunst- of ambachtvorm (zeer) belangrijk is. De artistieke ontwikkeling van leden is voor 49% belangrijk en het realiseren van artistieke (top)prestaties is voor 44% van de verenigingen (zeer) belangrijk. Op een schaal van niet belangrijk (=1) tot zeer belangrijk (=5) resulteert dat in de volgende volgorde van belang:

1. Gezelligheid, ontmoeting	4,6
2. Bijdragen aan (evenementen van) de lokale gemeenschap	3,8
3. In stand houden van kunst- en ambachtvormen	3,7
4. Artistieke ontwikkeling van leden	3,4
5. Artistieke (top)prestaties	3,3

Door een gewijzigde vraagstelling naar de doelen in de VerenigingsMonitor 2024 is het niet mogelijk om de percentages en de scores één op één te vergelijken met de eerdere metingen in 2021 en 2018. Wel lijkt het erop dat de verhouding tussen de vijf verschillende doelen in 2024 iets anders ligt dan bij de eerdere metingen. Aan het doel 'gezelligheid en ontmoeting' werd in 2018 en 2021 ook al verreweg het meeste belang gehecht. Maar in 2018 en 2021 was 'artistieke ontwikkeling van leden' gemiddeld het tweede belangrijkste doel, terwijl dat nu het vierde belangrijkste doel is. Daarentegen vonden de verenigingen in 2021 het 'in stand houden van kunst- en ambachtvormen' het minst belangrijk van de vijf doelen. In 2024 staat deze doelstelling op de derde plek.

Alle verenigingen hechten ongeveer in een gelijke mate belang aan de verschillende doelen. Alleen de dansverenigingen hechten veel minder belang aan het doel 'artistieke (top)prestaties'. Foto- en filmclubs vinden na 'ontmoeting en gezelligheid' het doel 'artistieke ontwikkeling van leden' het tweede belangrijkste doel, en zij hechten relatief minder belang aan 'bijdragen aan de lokale gemeenschap'. Hoe stedelijker de gemeente waarin de vereniging actief is, hoe meer belang de vereniging hecht aan de doelen 'artistieke ontwikkeling van leden' en 'artistieke (top)prestaties'.

DOELEN

NIET OF NAUWELIJKS BELANGRIJK

BELANGRIJK

REDELIJK BELANGRIJK

ZEER BELANGRIJK

MAATSCHAPPELIJKE ORIËNTATIE

Onder maatschappelijke oriëntatie verstaan we de mate waarin verenigingen voor kunstbeoefening zich richten op maatschappelijke activiteiten of taken.

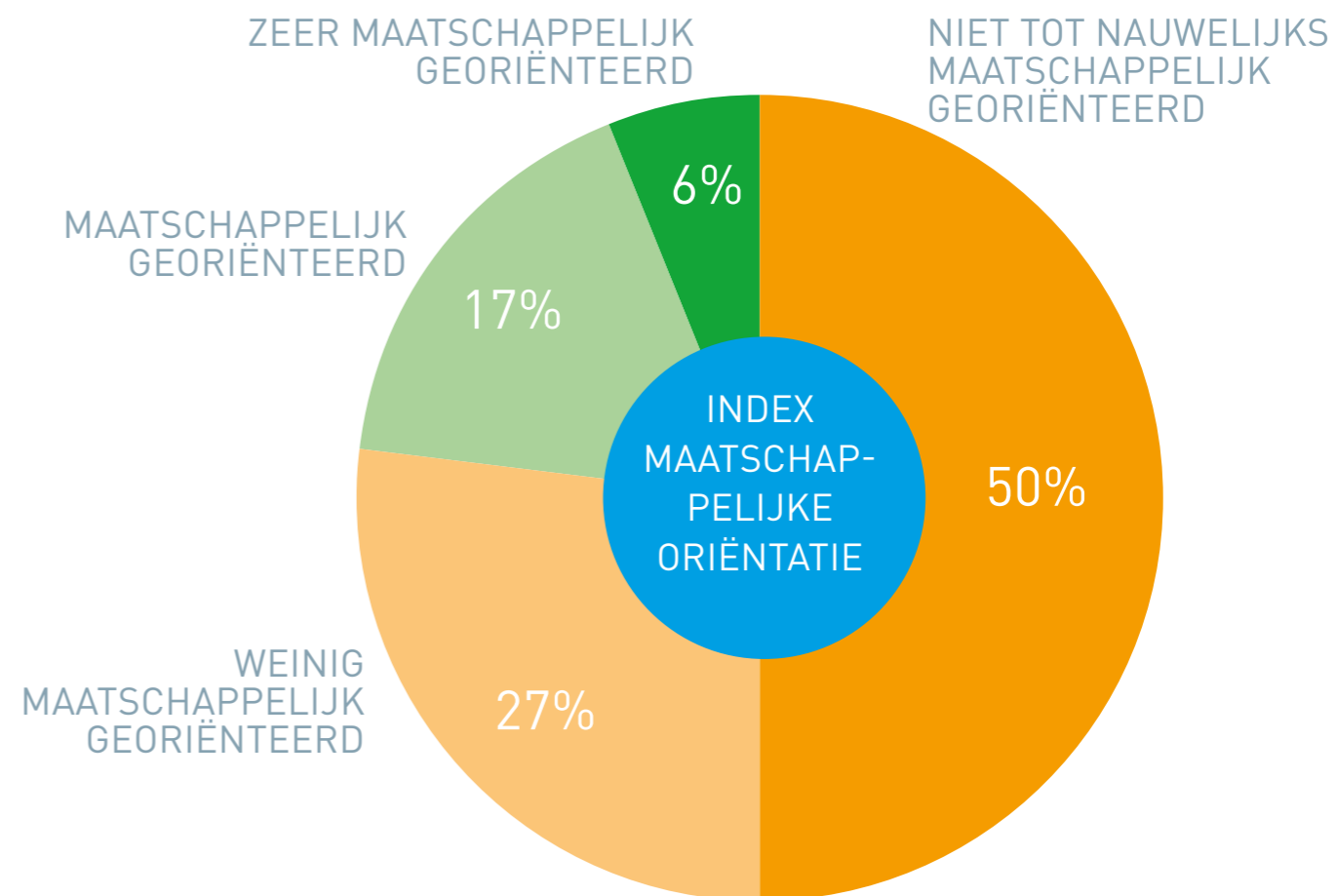
We noemen een vereniging zeer maatschappelijk georiënteerd wanneer ze in de periode 2022-2024 voldeed aan de meeste of alle van deze criteria:

- De vereniging werkt met drie of meer partners samen, zoals scholen, buurt- en wijkorganisaties en andere culturele verenigingen of stichtingen.
- De vereniging zet zich extra in om een of meer specifieke doelgroepen te bereiken als publiek of als lid.
- De vereniging is zeer actief met de organisatie van andere activiteiten dan het reguliere artistieke aanbod voor de leden.

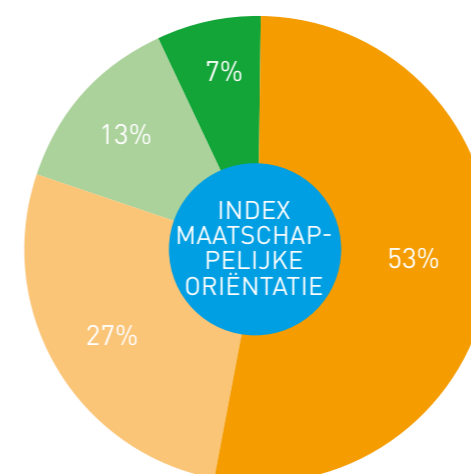
De helft van de verenigingen was in de periode 2022-2024 niet tot nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. 27% was weinig maatschappelijk georiënteerd. 17% was wèl maatschappelijk georiënteerd en 6% heeft een zeer sterke maatschappelijke oriëntatie. Hiermee is een kleine toename te zien in de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen ten opzichte van 2021 en ook 2018.

Op de volgende pagina's lichten we de pijlers van maatschappelijke oriëntatie verder toe.

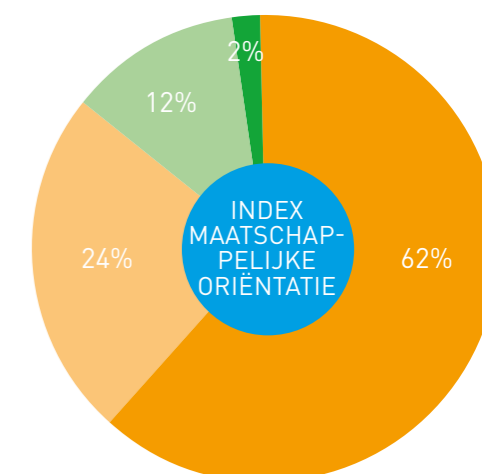
INDEX MAATSCHAPPELIJKE ORIËNTATIE 2024

2018

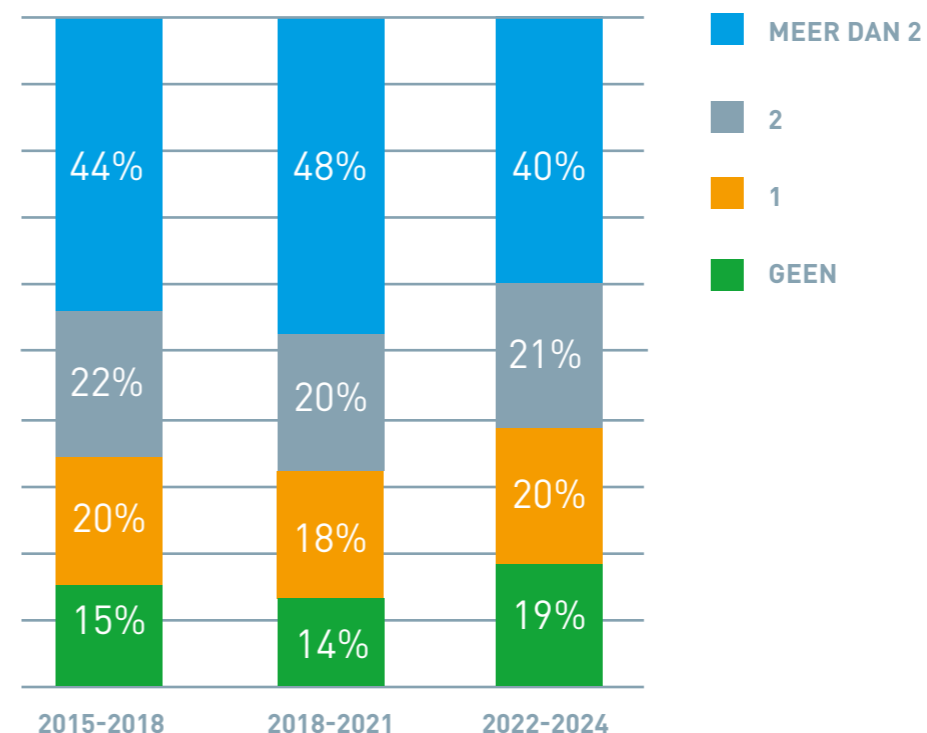
2021

SAMENWERKING MET EXTERNE PARTIJEN (1/2)

Samenwerking houdt in dat verenigingen en partijen zich gezamenlijk en gelijkwaardig inzetten voor een bepaald doel. Een grote meerderheid van de verenigingen voor kunstbeoefening (81%) werkt samen met andere partijen. Dat is iets minder dan in 2021 (86%) en 2018 (85%). 20% heeft in de afgelopen twee jaar samengewerkt met één externe partij, 21% werkte met twee partijen samen en 40% met drie of meer partijen. Gemiddeld werd er met 2,3 externe partijen samengewerkt. Muziekverenigingen werkten de afgelopen twee jaar gemiddeld met 3,4 partijen samen. Dat is aanzienlijk meer dan zangverenigingen (gemiddeld 2 partijen), foto- en filmclubs (1,9 partijen), toneelverenigingen (1,5 partijen) en dansverenigingen (1,1 partijen).

AANTAL EXTERNE PARTIJEN WAARMEE VERENIGINGEN SAMENWERKEN

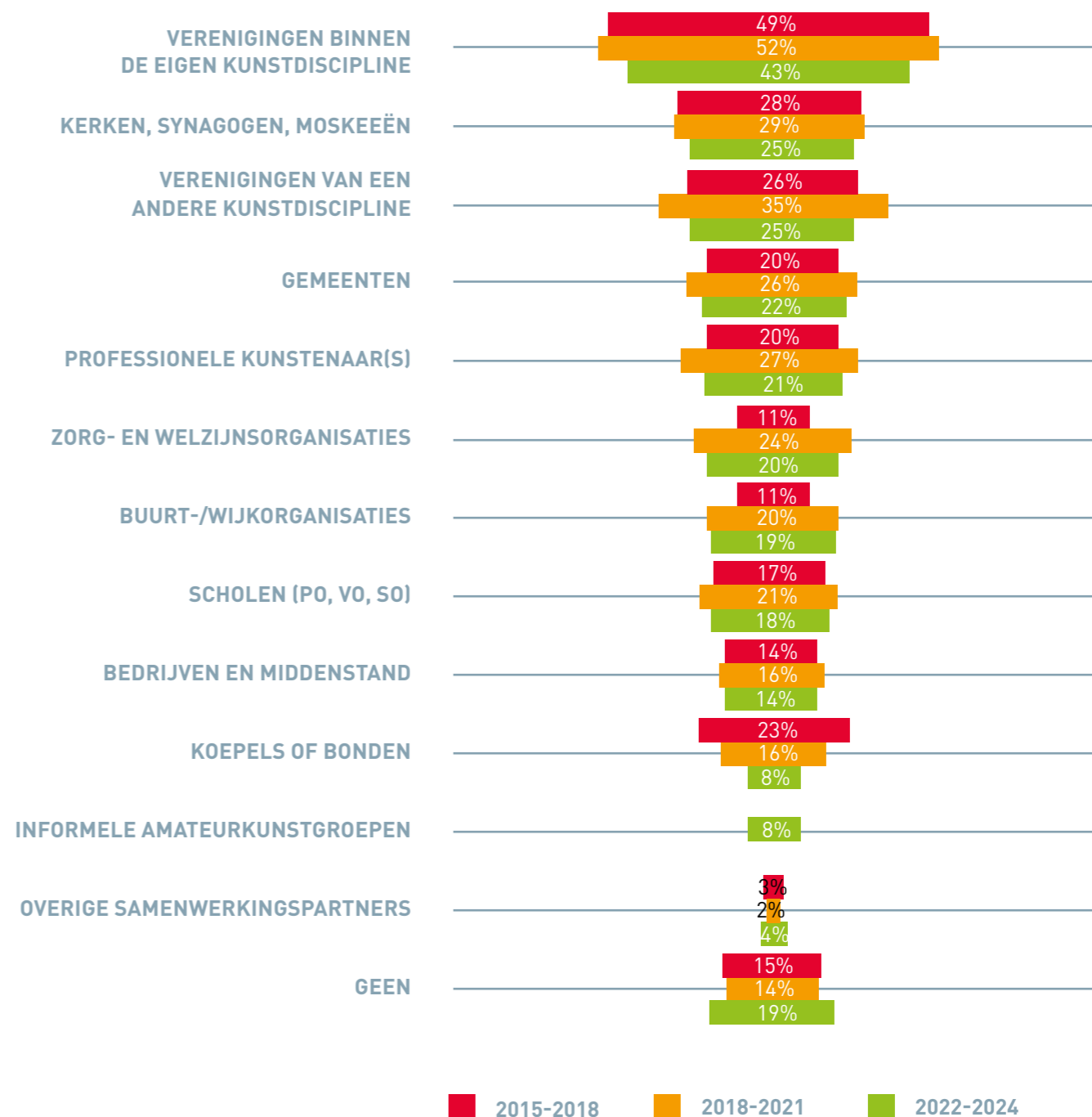

SAMENWERKING MET EXTERNE PARTIJEN (2/2)

Verenigingen werken samen met een groot aantal verschillende partijen. De meest genoemde samenwerkingspartijen zijn andere verenigingen binnen de eigen kunstvorm: 43% werkte hiermee samen. Andere veelgenoemde samenwerkingspartners zijn kerken, synagogen en moskeeën (25%), verenigingen van een andere discipline (25%), gemeenten (22%), en professionele kunstenaars (21%). Bij veel partijen ligt het aandeel verenigingen dat met hen samenwerkt iets lager dan in 2021. De sterkste afname zien we bij de samenwerking met koepels en bonden. In de periode 2015-2018 werkte bijna een kwart (23%) van de verenigingen samen met koepels en bonden, maar tussen 2018 en 2021 nam dit af naar 16%. In de jaren 2022-2024 is dit aantal verder gedaald naar 8%. Met scholen werkt 18% van de verenigingen samen, maar dat aandeel is hoger in niet-stedelijke gebieden. De samenwerking met scholen vindt vaker in niet-stedelijke gebieden plaats (25%) dan in zeer sterk stedelijke gebieden (10%).

PERCENTAGE VERENIGINGEN DAT SAMENWERKT MET PARTNERS, PER PARTNER

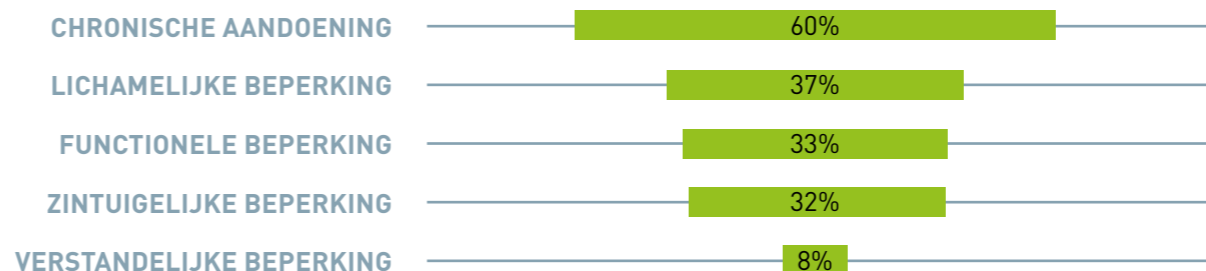

INCLUSIE DOELGROEPEN (1/2)

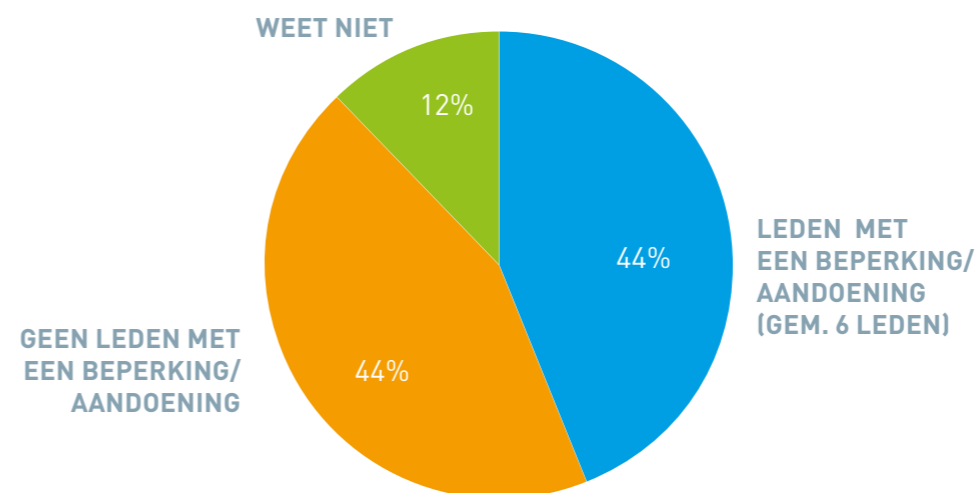
44% van de verenigingen heeft in 2024 leden met een beperking of chronische aandoening. Zij hebben gemiddeld zes leden met een beperking. Van deze groep verenigingen heeft 60% leden met een chronische aandoening (bijvoorbeeld COPD, diabetes, epilepsie, dementie, hersenaandoening, (ex-)hartpatiënten). 37% heeft leden met een lichamelijke beperking (bijvoorbeeld rolstoelgebonden) en 33% heeft leden met een functionele beperking (bijvoorbeeld ADHD, autisme, spectrum stoornis). 32% van de verenigingen heeft leden met een zintuigelijke beperking (blind, slechtziend, doof en slechthorend). Bij 8% zijn leden met een verstandelijke beperking actief.

Koren (49%) en muziekverenigingen (43%) hebben relatief het vaakst leden met een beperking of chronische aandoening. Dat aandeel is iets lager bij foto- en filmclubs (38%), dansverenigingen (37%) en toneelverenigingen (35%). Dansverenigingen hebben in verhouding vaak leden met een verstandelijke beperking, terwijl koren relatief vaker leden met een lichamelijke beperking hebben. Leden met een beperking of chronische aandoening doen bij het overgrote deel van de verenigingen mee met de activiteiten waar ook de leden zonder een beperking of aandoening aan meedoen. Slechts 5% van de verenigingen heeft een aparte groep, aparte activiteiten of speciale begeleiding voor deze leden.

LEDEN MET EEN BEPERKING OF CHRONISCHE AANDOENING

PERCENTAGE VERENIGINGEN MET LEDEN MET EEN BEPERKING OF CHRONISCHE AANDOENING

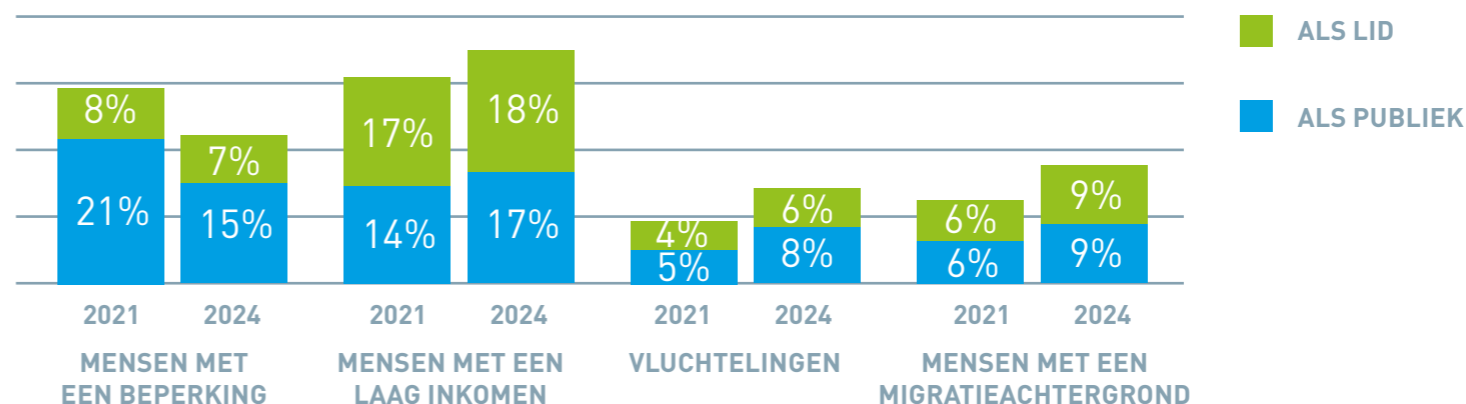

INCLUSIE DOELGROEPEN (2/2)

Aparte contributietarieven zijn een middel om minder draagkrachtige mensen toch mee te laten doen met de activiteiten van de vereniging. 34% van de verenigingen biedt verschillende contributietarieven. 19% hanteert aparte tarieven voor kinderen en jongeren, 10% doet dit voor mensen met een laag inkomen, 8% heeft een speciaal tarief voor studenten, 1% voor ouderen en 5% voor overige doelgroepen. Vooral muziekverenigingen werken met aparte tarieven voor specifieke doelgroepen (61%). Het komt veel minder vaak voor bij toneelverenigingen (27%), dansverenigingen (26%), koren (20%) en foto- en filmclubs (7%).

Bijna de helft (49%) van de verenigingen heeft een visie op de maatschappelijke functie en rol van de vereniging voor de leden en voor de gemeenschap. 39% zet zich extra in om een of meerdere van de volgende doelgroepen te bereiken als lid, deelnemer of publiek: mensen met een beperking, mensen met een laag inkomen, vluchtelingen of mensen met een migratieachtergrond. Het aandeel met deze inzet ligt het hoogst bij toneelverenigingen (48%) en muziekverenigingen (41%), en het laagst bij foto- en filmclubs (9%). De verenigingen proberen met hun inzet in de meeste gevallen mensen met een laag inkomen en mensen met een beperking te bereiken.

EXTRA INZET OP BEREIKEN DOELGROEPEN

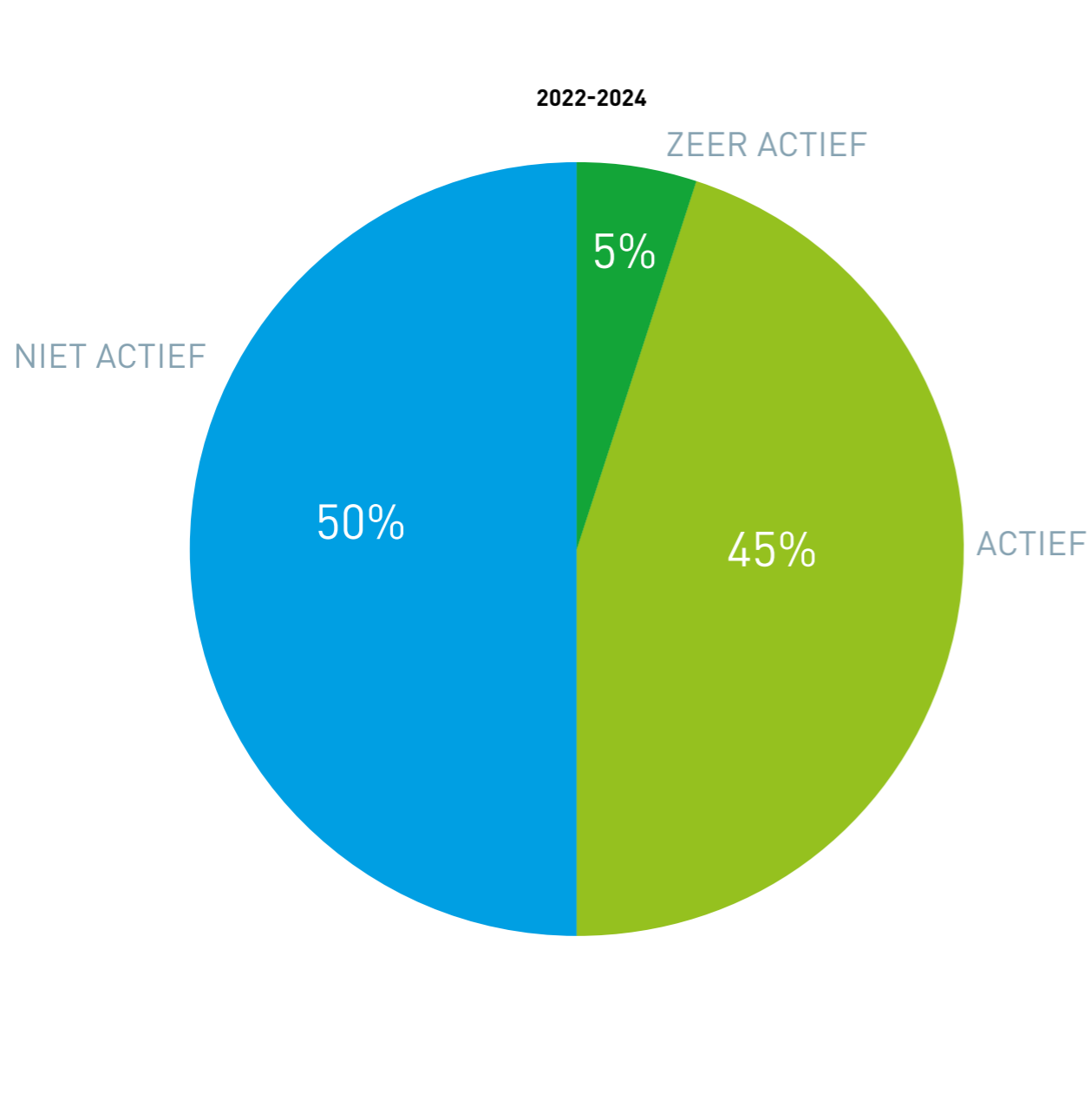

PERCENTAGE VERENIGINGEN MET APARTE CONTRIBUTIETARIEVEN PER DOELGROEP

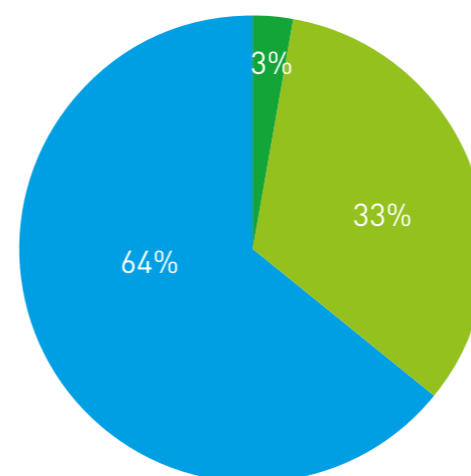

▶ AANVULLEND AANBOD

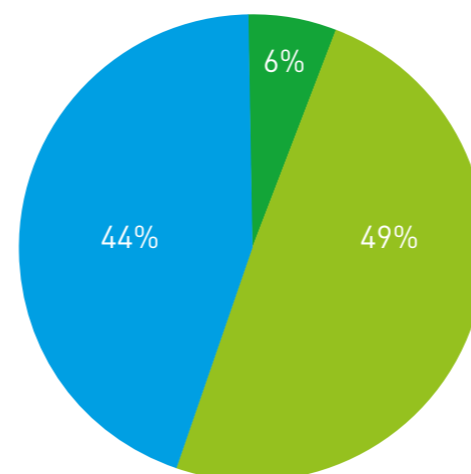
PERCENTAGE VERENIGINGEN DAT EXTRA ACTIVITEITEN VOOR LEDEN ORGANISEERT

2015-2018

2018-2020

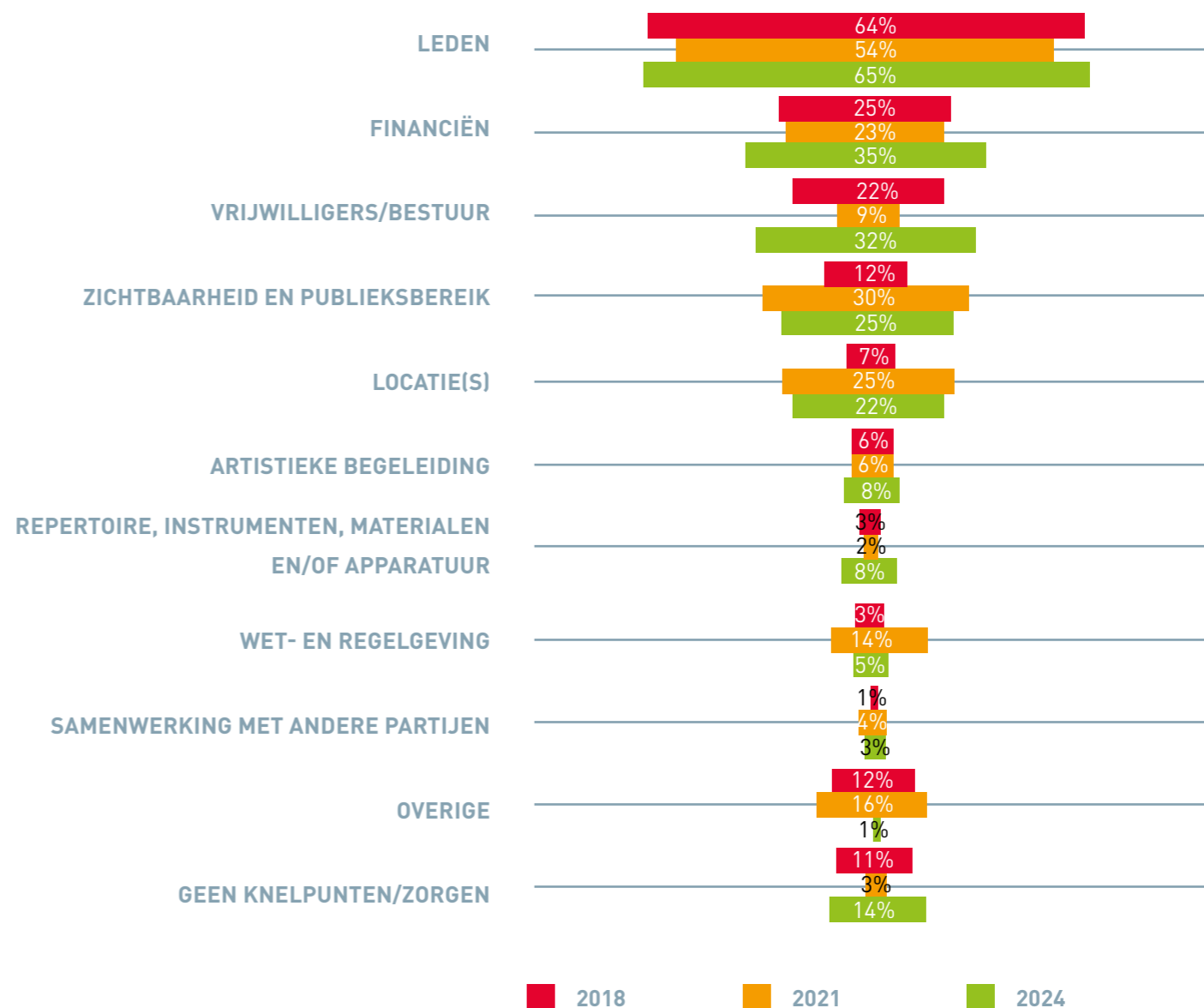
Verenigingen voor kunstbeoefening organiseren in eerste instantie de reguliere artistieke activiteiten voor hun leden, zoals repetities en optredens. Daarnaast organiseren sommige verenigingen andere activiteiten, zoals kampen, bingoavonden, ouder-kind-activiteiten en andere evenementen. In de periode 2022-2024 organiseerde de helft van de verenigingen zulke extra activiteiten. Dat is iets minder dan in de periode 2018-2020 (55%) en meer dan in de jaren 2015-2018 (36%). Het meest actief hierin zijn muziekverenigingen (59%), dansverenigingen (53%) en koren (49%). Het minst de foto- en filmclubs (38%) en toneelverenigingen (39%).

KNELPUNTEN EN ONDERSTEUNING (1/5)

In 2024 ervaart 86% van de verenigingen voor kunstbeoefening een of meerdere knelpunten. Dat is minder dan ten tijde van de coronapandemie in 2021 (97%) en ook iets minder dan in 2018 (89%). Het aantal verenigingen dat knelpunten heeft is in 2024 het hoogst bij muziekverenigingen (91%). Bij koren en toneelverenigingen is dat 85%. Van de dansverenigingen ervaart 77% knelpunten. Bij foto- en filmclubs is dat 75%.

Vanwege een verandering in de vraagstelling zijn de onderwerpen waarop verenigingen knelpunten ervaren niet direct te vergelijken met de metingen uit 2021 en 2018. Wel is duidelijk dat, net als in 2018 en 2021, voor de meeste verenigingen het belangrijkste knelpunt op het terrein van de leden ligt. Dan gaat het om geringe aanwas van nieuwe leden en vergrijzing van het ledenbestand. Financiën zijn in 2024 voor 35% van de verenigingen een belangrijk knelpunt, waarbij het gaat om hoge kosten van de artistieke begeleiding, hoge kosten voor huur en/of onderhoud van ruimten, dalende inkomsten uit optredens, voorstellingen of exposities, gebrek aan sponsors en afname van subsidie. 32% ervaart knelpunten als het gaat om vrijwilligers/bestuur. Het probleem ligt dan vooral bij een tekort aan en het vinden van geschikte bestuursleden. Zichtbaarheid en publieksbereik is voor 25% een knelpunt. Deze verenigingen hebben moeite om (nieuw) publiek te bereiken en om (lokale) media-aandacht te krijgen. 22% ondervindt knelpunten met betrekking tot locatie(s), waarbij het in feite ook gaat om financiën: zij wijzen op de hoge huurkosten van podia en expositieruimten en op de hoge huur- en onderhoudskosten van repetitie- en lesruimten.

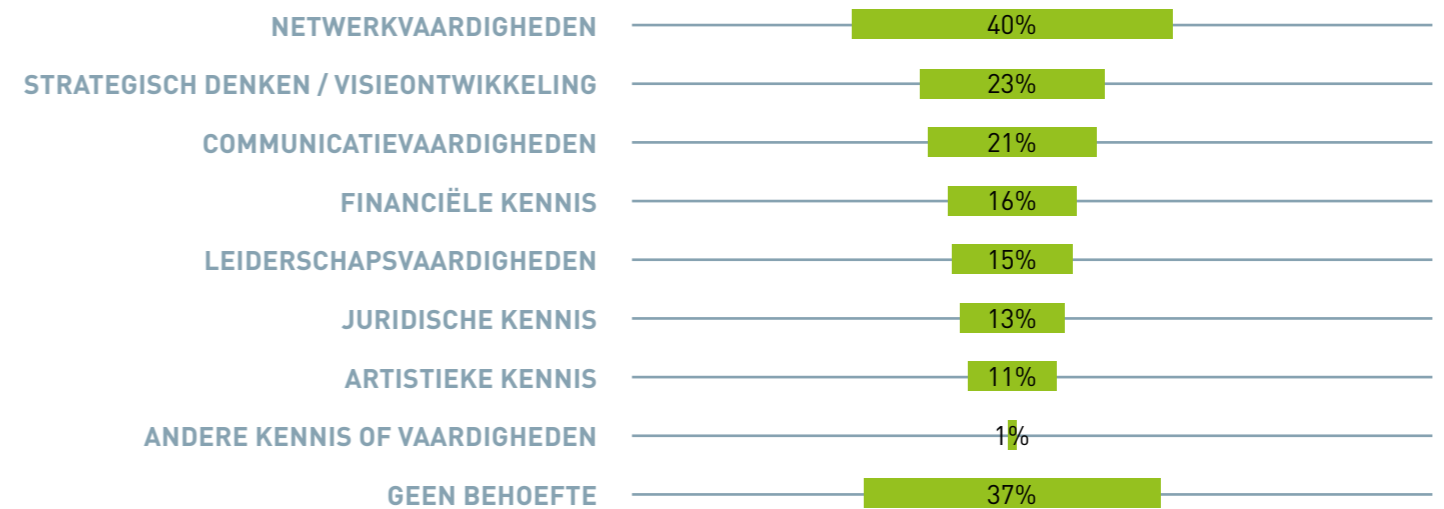
BELANGRIJKSTE KNELPUNTEN

KNELPUNTEN EN ONDERSTEUNING (2/5)

Naast knelpunten is met de VerenigingsMonitor van dit jaar gevraagd naar de behoefte van verenigingsbesturen aan het vergroten of ontwikkelen van bepaalde vaardigheden en kennis. 63% van de besturen heeft die behoefte, 37% niet. Van de besturen van muziekverenigingen heeft 73% de behoefte om vaardigheden of kennis te ontwikkelen of te vergroten. Bij toneelverenigingen en foto- en filmclubs gaat het om 65% van de besturen. Bij koren betreft het 58% en bij dansverenigingen 40%. De behoefte is het grootst als het gaat om netwerkvaardigheden: 40% van de besturen zou deze vaardigheden graag verder willen vergroten of ontwikkelen. Andere vaardigheden of kennis waar besturen behoefte aan hebben zijn strategisch denken en visieontwikkeling (23%) en communicatievaardigheden (21%). De behoefte aan het ontwikkelen en vergroten van de artistieke kennis van het bestuur komt nauwelijks voor bij dansverenigingen (5%), muziekverenigingen (6%) en koren (7%), iets meer bij toneelverenigingen (21%) en vooral bij foto- en filmclubs (42%).

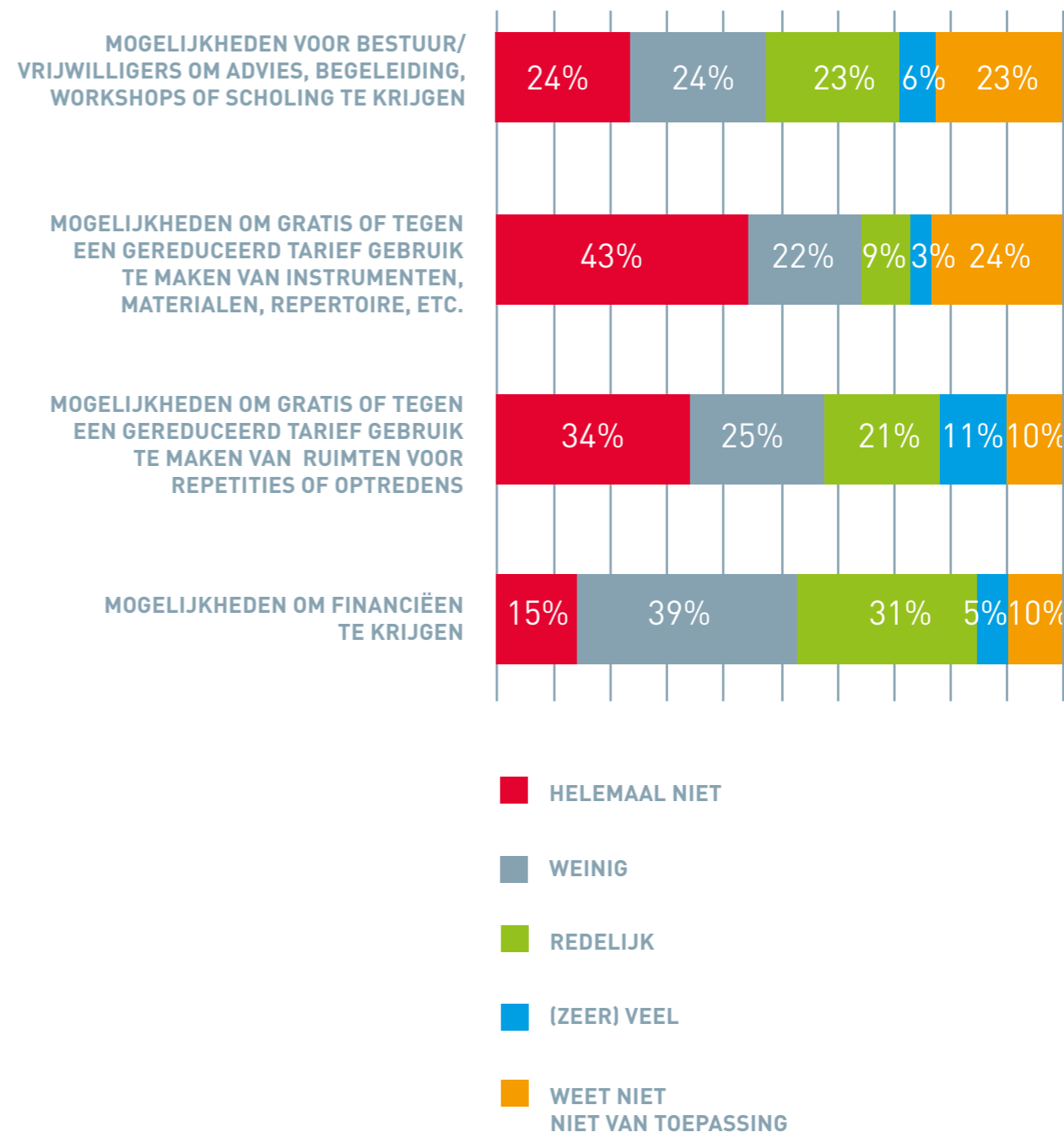
BEHOEFTE BESTUUR AAN VERGROTEN KENNIS/VAARDIGHEDEN

KNELPUNTEN EN ONDERSTEUNING (3/5)

Het zijn natuurlijk in eerste instantie de (bestuurs) leden die knelpunten en behoeften van verenigingen aanpakken. Verenigingen kunnen daarbij echter ook ondersteund worden door organisaties of personen van buiten de vereniging. Er zijn verschillende vormen van ondersteuning, maar de verenigingen zien de meeste mogelijkheden voor directe financiële ondersteuning. Volgens 75% van de verenigingen bestaan er zulke financiële mogelijkheden voor hun vereniging, variërend van weinig tot zeer veel mogelijkheden. Voor 56% van de verenigingen zijn er ook mogelijkheden om gratis of tegen een gereduceerd tarief gebruik te maken van ruimten voor repetities, optredens, voorstellingen of exposities. 34% van de verenigingen kan gratis of tegen een gereduceerd tarief gebruikmaken van instrumenten, materialen, repertoire en dergelijke. De mogelijkheid voor een bestuur om advies, begeleiding, workshops of scholing te krijgen is aanwezig bij 53% van de verenigingen.

AANWEZIGHEID MOGELIJKHEDEN ONDERSTEUNING

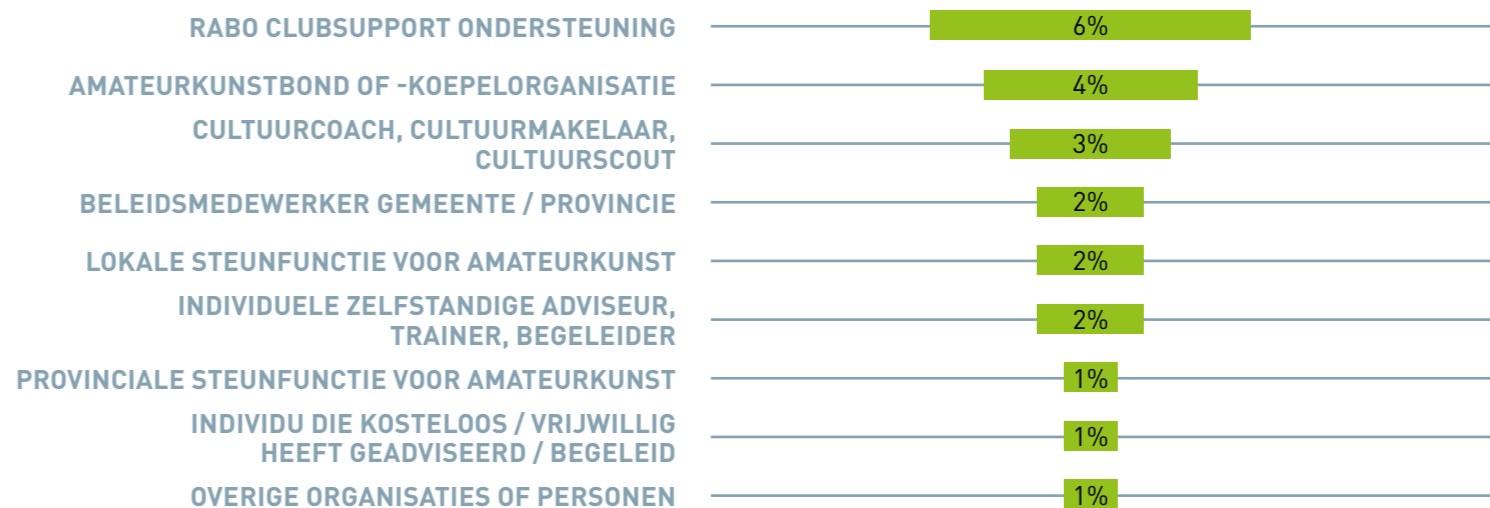
KNELPUNTEN EN ONDERSTEUNING (4/5)

Het bestaan van deze vormen van ondersteuning wil echter nog niet zeggen dat verenigingen er ook gebruik van maken. 41% van de verenigingen maakte in 2023-2024 gebruik van een mogelijkheid om directe financiële ondersteuning te krijgen, 28% van een mogelijkheid om gratis of tegen een gereduceerd tarief gebruik te maken van ruimten en 10% van een mogelijkheid om gratis of tegen een gereduceerd tarief gebruik te maken van instrumenten, materialen, repertoire, e.d. Bij 14% van de verenigingen maakten het bestuur of de vrijwilligers in 2023-2024 gebruik van een mogelijkheid om advies, begeleiding, een workshop of scholing te krijgen van een organisatie of persoon van buiten de vereniging. 6% van de verenigingen kreeg advies, begeleiding of scholing van Rabo ClubSupport. 4% werd ondersteund door een amateurkunstbond of -koepelorganisatie. 3% kreeg hulp van een cultuurcoach, cultuurmakelaar of cultuurscout en 2% van een beleidsmedewerker of ambtenaar bij een gemeente of provincie. 2% maakte gebruik van een lokale steunfunctie voor amateurkunst en 2% zocht steun van een individueel zelfstandig adviseur, trainer of begeleider. 1% van de verenigingen kreeg hulp van een provinciale steunfunctie voor amateurkunst en 1% werd geholpen door een persoon die kosteloos en vrijwillig adviseert of begeleidt. De ondersteuning door Rabo ClubSupport vindt vooral plaats bij verenigingen in weinig tot niet-stedelijke gemeenten.

PERCENTAGE VERENIGINGEN DAT GEBRUIK MAAKT VAN ONDERSTEUNING

PERCENTAGE VERENIGINGEN DAT ADVIES, BEGELEIDING, WORKSHOPS OF SCHOLING HEEFT GEKREGEN, PER AANBIEDER 2023-2024

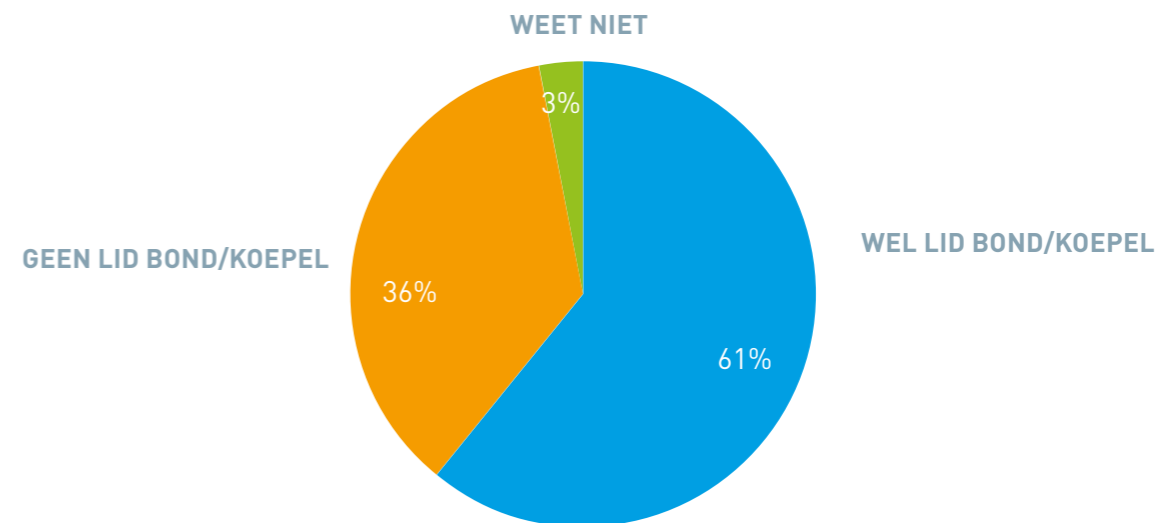

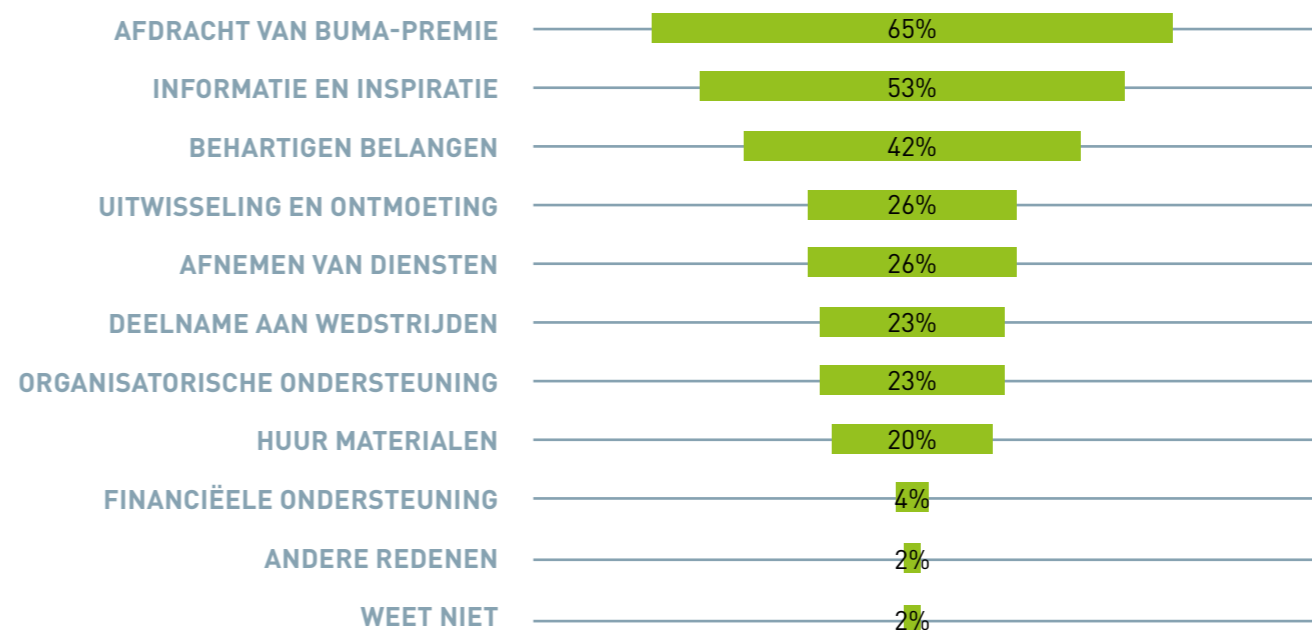
KNELPUNTEN EN ONDERSTEUNING (5/5)

Van alle ondersteunende partijen hebben veel verenigingen een directe relatie met een amateurkunstbond of koepelorganisatie. 61% van de verenigingen is aangesloten bij een of meerdere van zulke bonden of koepelorganisaties. Bij koren gaat het om 72% van de verenigingen, bij muziekverenigingen om 71% en bij foto- en filmclubs om 55%. Het aandeel ligt lager bij dansverenigingen (42%) en toneelverenigingen (26%). Verenigingen zijn om een groot aantal redenen aangesloten bij een bond of koepel. 65% geeft als reden de afdracht van de Buma-premie. 53% is lid om informatie en inspiratie te ontvangen via nieuwsbrieven, tijdschriften, magazines of kennisbanken van de betreffende bond of koepel. Belangenbehartiging bij beleidsmakers door de bond of koepel is voor 43% een reden van het lidmaatschap. Ongeveer een kwart van de verenigingen draagt ook andere redenen aan, zoals een aanbod voor collectieve verzekeringen of de uitwisseling met en ontmoeting van andere verenigingen (via festivals, congressen, bijeenkomsten, platforms). Daarnaast wordt deelname aan wedstrijden, concoursen of competities, beschikbaarheid van organisatorische ondersteuning en de huur van bladmuziek of andere materialen genoemd.

PERCENTAGE VERENIGINGEN AANGESLOTEN BIJ BOND/KOEPSEL

REDENEN VAN LIDMAATSCHAP BOND/KOEPSELORGANISATIE

SAMENVATTING EN CONCLUSIES (1/2)

Dit is de derde editie van de VerenigingsMonitor, na eerdere metingen in 2018 en 2021. Naast het in kaart brengen van de huidige situatie van de verenigingen voor kunstbeoefening biedt dit onderzoek de mogelijkheid om deze te vergelijken met de perioden 2015-2018 en 2018-2020. In deze editie was er extra aandacht voor de betaling van artistiek begeleiders en de aanwezigheid en het gebruik van ondersteuning. Hieronder volgen enkele opvallende bevindingen.

Meer ledenstijging en minder veroudering

De organisatiekracht van de verenigingen is in de periode 2022-2024 toegenomen. Voor het eerst sinds de start van de VerenigingsMonitor is het aandeel verenigingen met een ledenstijging groter dan het aandeel met een ledendaling. Bij 35% van de verenigingen steeg het aantal leden tussen 2022 en 2024 en bij 35% bleef het gelijk. Bij 29% daalde het ledental. Het gemiddeld aantal vaste leden is niet verder gedaald en het percentage verenigingen met projectleden neemt sinds 2018 toe. Veroudering is nog steeds een belangrijk kenmerk van een deel van de verenigingen, maar het aandeel verenigingen waarbij de gemiddelde leeftijd van de leden lager wordt (verjonging) of gelijk blijft neemt sinds 2018 toe. Mogelijk zijn dit gevolgen van de groeiende inzet van de verenigingen op ledenwerving, maar ook public relations-activiteiten via sociale media en de vorming van een duidelijke visie en missie kunnen hieraan bijgedragen hebben.

Weinig nieuwe verenigingen

Een deel van de verklaring kan ook zijn dat een aantal verenigingen die bij de twee eerdere edities van de VerenigingsMonitor kwetsbaar en weinig krachtig scoorden inmiddels zijn gestopt, en dat zodoende het aandeel verenigingen met een sterkere organisatiekracht als vanzelf groter wordt. De VerenigingsMonitor kijkt alleen naar bestaande verenigingen en geeft geen inzicht in groei of daling van het aantal verenigingen. Aangezien zowel in 2018 als in 2021 ongeveer een derde

van de verenigingen te maken had met een ledendaling is het mogelijk dat een deel daarvan sindsdien is opgeheven. En als het gaat om nieuwe verenigingen dan blijkt uit de VerenigingsMonitor dat slechts 2% van de bestaande verenigingen in de afgelopen vijf jaar is opgericht. Ook in 2024 blijven de belangrijkste knelpunten voor verenigingen de geringe aanwas van nieuwe leden en de vergrijzing van het ledenbestand. Bijna twee derde van de verenigingen ervaart dit als knelpunten.

Minder educatie

Van de doelen die verenigingen zich kunnen stellen hechten verenigingen gemiddeld meer belang aan de meer 'sociale' doelen dan aan de 'artistieke' doelen. Verreweg het belangrijkste doel is 'gezelligheid en ontmoeting', op afstand gevolgd door 'bijdragen aan de lokale gemeenschap', 'het in stand houden van kunst- en ambachtvormen', 'artistieke ontwikkeling van leden' en 'artistieke (top)prestaties'. Sinds 2018 lijkt met name het relatieve belang van de artistieke ontwikkeling van leden als doel iets af te nemen. Dit staat misschien in verband met de trend dat sinds 2018 minder verenigingen de mogelijkheid bieden om lessen en masterclasses, cursussen of workshops te volgen.

Fair pay

Repeteren en oefenen met begeleiding en de organisatie van optredens, voorstellingen en exposities zijn de kernactiviteiten van de vereniging voor kunstbeoefening. Bijna alle verenigingen (92%) maken daarvoor gebruik van een artistiek begeleider, die daarvoor ook gericht is opgeleid. 80% van de verenigingen betaalt de artistiek begeleiders voor geleverde diensten; zij betalen gemiddeld € 58 per uur, waarbij er wel een grote variatie is tussen verenigingen. Zo betaalt ruim een kwart van de betalende verenigingen minder dan € 40 per uur en ruim een kwart meer dan € 70. Bij het bepalen van het uurtarief maakt 39% gebruik van een van de bestaande richtlijnen, adviestarieven of codes voor het berekenen van het uurtarief van artistiek begeleiders in de amateurkunstsector. Een kwart

SAMENVATTING EN CONCLUSIES (2/2)

van de verenigingen had tussen 2022 en 2024 een vacature voor een artistiek begeleider. 30% van hen vond het gemakkelijk om deze vacature in te vullen, tegenover 42% die het moeilijk vond.

Meer offline dan online

Uit de vorige VerenigingsMonitor (2021) bleek dat tijdens de coronapandemie een deel van de verenigingen voor het geven van lessen en voor repeteren en oefenen noodgedwongen was uitgeweken naar een online platform. Het lijkt erop dat het gebruik van online middelen vooralsnog niet veel voorkomt. Slechts 2% gebruikte tussen 2022 en 2024 online platforms voor repeteren, oefenen en lessen. Voor het tonen van werk ligt het percentage verenigingen dat gebruik maakt van internet (6%) en sociale media (15%) weliswaar iets hoger, maar het blijft een minderheid. Het gebruik van online middelen voor deze activiteiten is ook niet toegenomen ten opzichte van 2018. Wel lijken verenigingen sinds 2021 actiever te worden met hun public relations via digitale en sociale media.

Inclusie

Verenigingen spelen een belangrijke maatschappelijke rol binnen de samenleving. Bijna de helft (49%) van de verenigingen heeft ook een duidelijke visie en missie op de maatschappelijke functie en rol voor de leden en de gemeenschap. Deze rol vervullen ze in de eerste plaats door middel van de artistieke en eventueel andere aanvullende activiteiten die ze organiseren voor de leden en de gemeenschap, en door bij deze activiteiten eventueel samen te werken met andere organisaties en personen uit de gemeenschap. Een deel van de verenigingen maakt daarnaast kunstbeoefening mogelijk voor zowel mensen zonder als mensen met een beperking of chronische aandoening. Zo heeft 44% van de verenigingen leden met een beperking of chronische aandoening (gemiddeld zes leden), die over het algemeen meedoen met de reguliere activiteiten. Daarnaast zet 39% van de verenigingen zich extra in om

bijvoorbeeld mensen met een beperking, mensen met een laag inkomen, vluchtelingen of mensen met een migratieachtergrond te bereiken, als lid of als publiek. Variatie in de contributietarieven is een manier om meer inclusief te zijn. 34% van de verenigingen biedt deze gevarieerde tarieven.

Ondersteuningsbehoefte

Van de verenigingen ervaart 86% een of meerdere knelpunten. Verreweg het belangrijkste knelpunt betreft ledenaanwas en vergrijzing, op afstand gevolgd door knelpunten met betrekking tot financiën, vrijwilligers en bestuur, zichtbaarheid en publieksbereik, en locaties. Daarnaast geeft 63% van de verenigingen aan dat hun bestuur behoefte heeft aan het vergroten of ontwikkelen van bepaalde vaardigheden en kennis. Men wil vooral werken aan netwerkvaardigheden, communicatievaardigheden, en strategisch denken en visieontwikkeling. Volgens een groot deel van de verenigingen zijn er niet of weinig mogelijkheden om directe ondersteuning te krijgen. De meeste mogelijkheden zijn er voor financiële ondersteuning. Om als bestuur advies, begeleiding of scholing te krijgen ziet 53% van de verenigingen daartoe mogelijkheden, en 14% heeft daar in 2023-2024 ook daadwerkelijk gebruik van gemaakt. Het meest ging het dan om advies, begeleiding of scholing door Rabo ClubSupport, amateurkunstbonden en -koepelorganisaties en cultuurcoaches.

Deze bevindingen over knelpunten, behoeften en trends zijn belangrijke informatie voor de verschillende partijen die als doel en taak hebben om verenigingen voor kunstbeoefening te ondersteunen. Bijvoorbeeld voor de vele bonden en koepels, waar 61% van de verenigingen bij aangesloten is, maar ook voor lokale, provinciale en landelijke steuninstellingen voor amateurkunst en voor beleidsmedewerkers bij overheden.

ONDERZOEKSOPZET EN VERANTWOORDING (1/4)

Deze publicatie bevat resultaten van de online vragenlijst die we in juni en juli 2024 hebben uitgezet onder vrijwillige bestuursleden van verenigingen en stichtingen voor kunstbeoefening in Nederland. Overal in deze publicatie waar we het woord 'verenigingen' gebruiken, bedoelen we verenigingen én stichtingen voor actieve kunstbeoefening. In dit hoofdstuk leggen we uit hoe we het onderzoek hebben uitgevoerd.

Vragenlijst

We hebben de vragenlijst van deze derde editie van de Verenigings-Monitor grotendeels gelijk gehouden aan de vragenlijst van de eerste editie uit 2018 en de tweede editie uit 2021, zodat het mogelijk werd om vergelijkingen te maken en trends te beschrijven. De vragenlijst bevat voornamelijk gesloten vragen. Deze zijn geordend aan de hand van drie hoofdonderwerpen: organisatiekracht, artistiek aanbod en maatschappelijke oriëntatie. Daarnaast hebben we voor deze editie aanvullende vragen gesteld over de betaling van artistiek begeleiders en de aanwezigheid en het gebruik van verschillende vormen van ondersteuning. Een aantal medewerkers van provinciale steunfuncties en koepelorganisaties heeft kritisch meegelezen met de vragenlijst.

Doelgroep en steekproef

De vragenlijst is uitgezet onder vrijwillige bestuursleden van verenigingen of stichtingen die mensen laten samenkomen om in hun vrije tijd kunstzinnig, creatief of muzikaal actief te zijn. Het gaat hierbij om het 'zelf maken' van kunst (dus zelf musiceren, toneelspelen, schilderen, schrijven, etc.). Het onderzoek richt zich niet op verenigingen waarin kunst uitsluitend 'ervaren' en/of besproken wordt, zoals leesclubs. Het richt zich ook niet op erfgoed- of gezelligheidsverenigingen, zoals de historische kring of de carnavalsvereniging. Ook informele groepen zonder rechtsvorm zijn niet meegenomen in het onderzoek.

We hebben bestuursleden in juni 2024 uitgenodigd om de online vragenlijst in te vullen. De uitnodigingen hebben we verstuurd aan adressen van verenigingen die geregistreerd staan bij de Kamer van Koophandel. Daarvoor hebben we gebruikgemaakt van een registerbestand van verenigingen en stichtingen die in 2024 bij de Kamer van Koophandel stonden ingeschreven onder de SBI-codes 90011 (beoefening van podiumkunst), 9003 (schrijven en overige scheppende kunsten) en 94922 (hobbyclubs). Dit bestand bevat bijna 25.000 inschrijvingen, die niet allemaal tot de doelgroep van dit onderzoek behoren. Nadat we de niet geschikte inschrijvingen uit het bestand hadden verwijderd, hielden we ruim 10.000 verenigingen en stichtingen over. Deze verenigingen hebben we geordend naar provincie en kunstvorm. Omdat het registerbestand van de Kamer van Koophandel alleen postadressen bevat, hebben we deze ruim 10.000 verenigingen per brief uitgenodigd om – via een persoonlijke link in de brief – de online vragenlijst in te vullen. De dataverzameling werd uitgevoerd door DataIM.

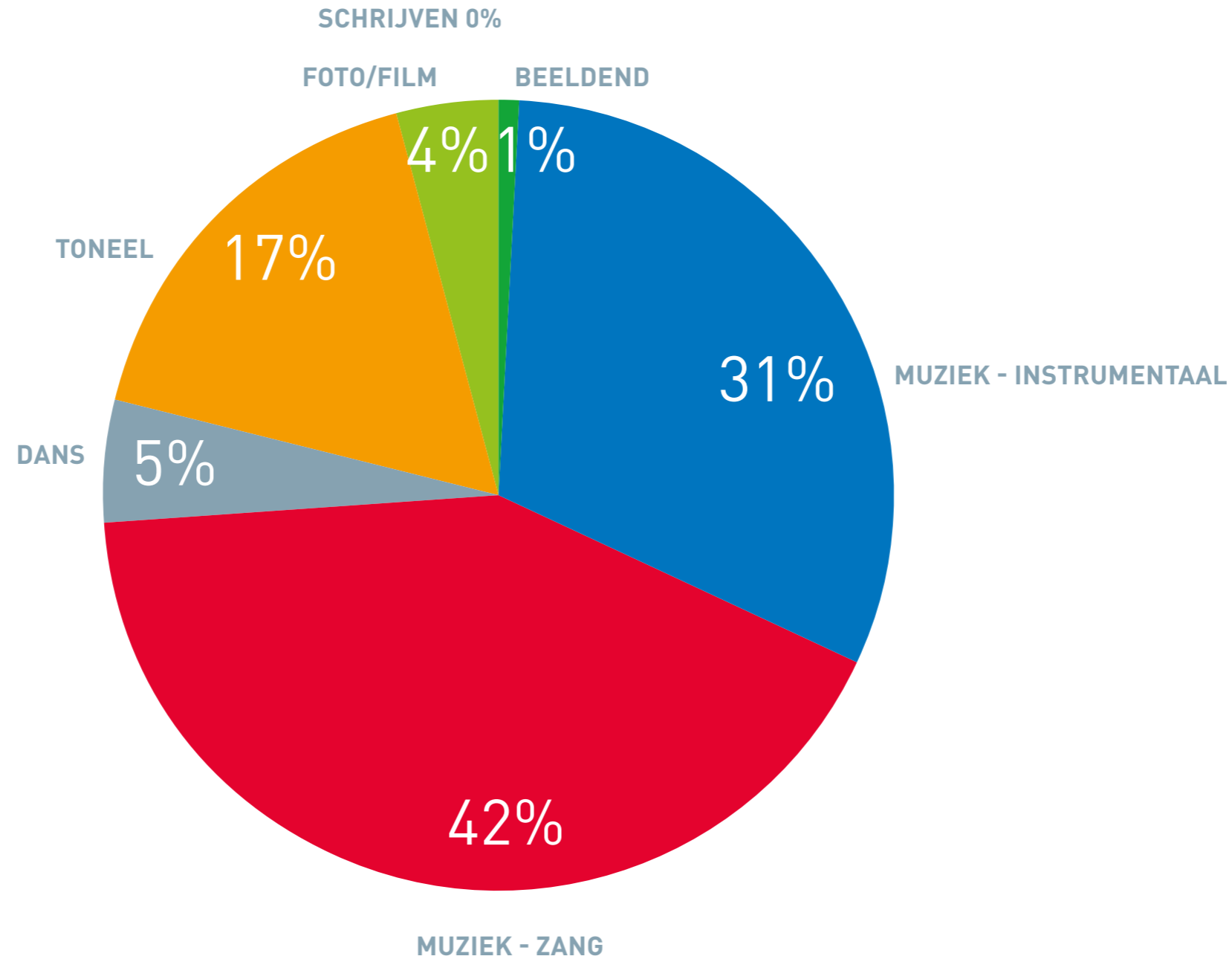
Respons

In totaal hebben 1748 verenigingen en stichtingen aan het onderzoek deelgenomen. Daarvan waren 106 vragenlijsten niet bruikbaar, omdat de respondent niet tot de doelgroep behoorde of omdat er onvoldoende vragen waren beantwoord. Daarnaast gaven 67 verenigingen aan niet meer actief te zijn geweest in de afgelopen 12 maanden. Hierdoor bleven er 1575 bruikbare vragenlijsten over, waarvan we de resultaten in deze publicatie hebben beschreven. De spreiding van de respons over de kunstvormen wijkt licht af van de spreiding over de kunstvormen in het registerbestand van de Kamer van Koophandel. Om de niet-representatieve spreiding over de kunstvormen te corrigeren hebben we een weegprocedure toegepast, zodat de resultaten in deze publicatie voor de spreiding van de kunstvormen een representatief beeld geven. De gewogen respons is als volgt opgebouwd:

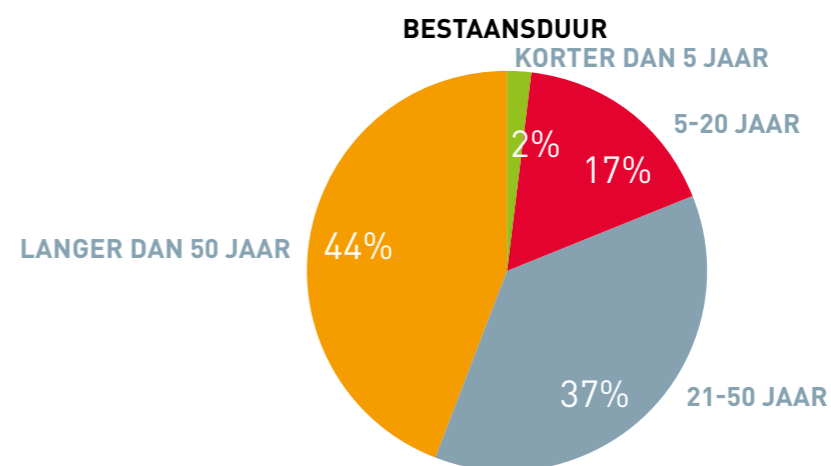
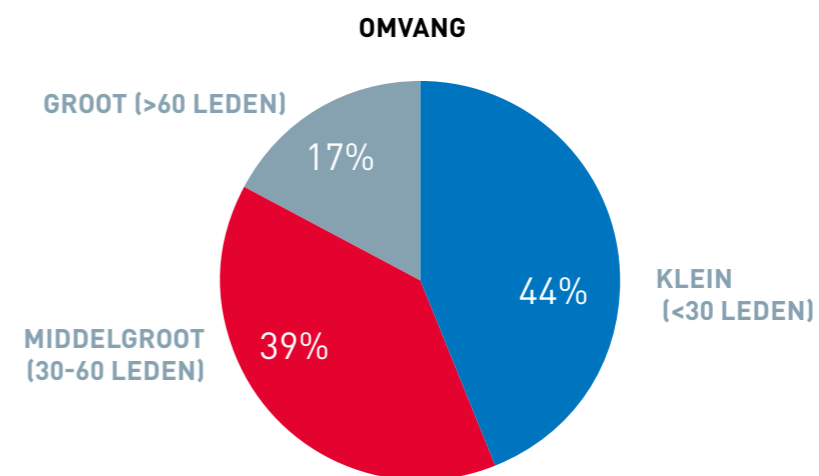
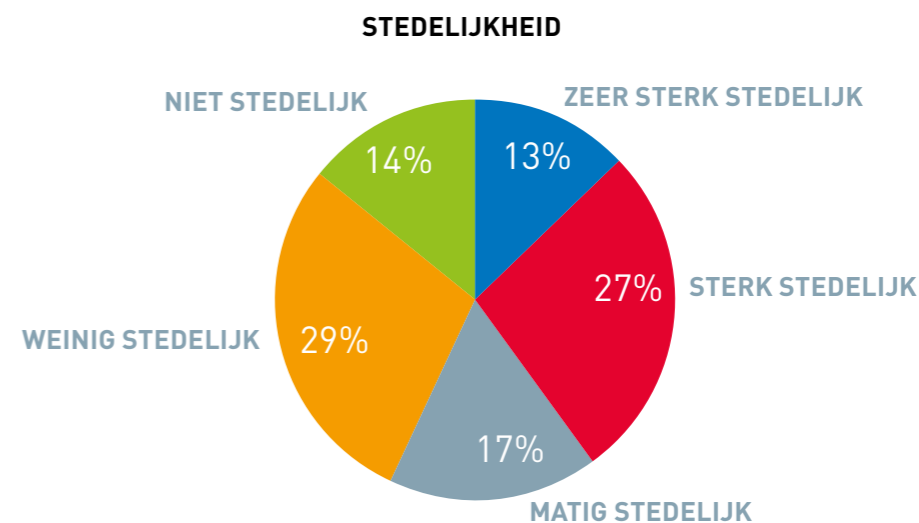
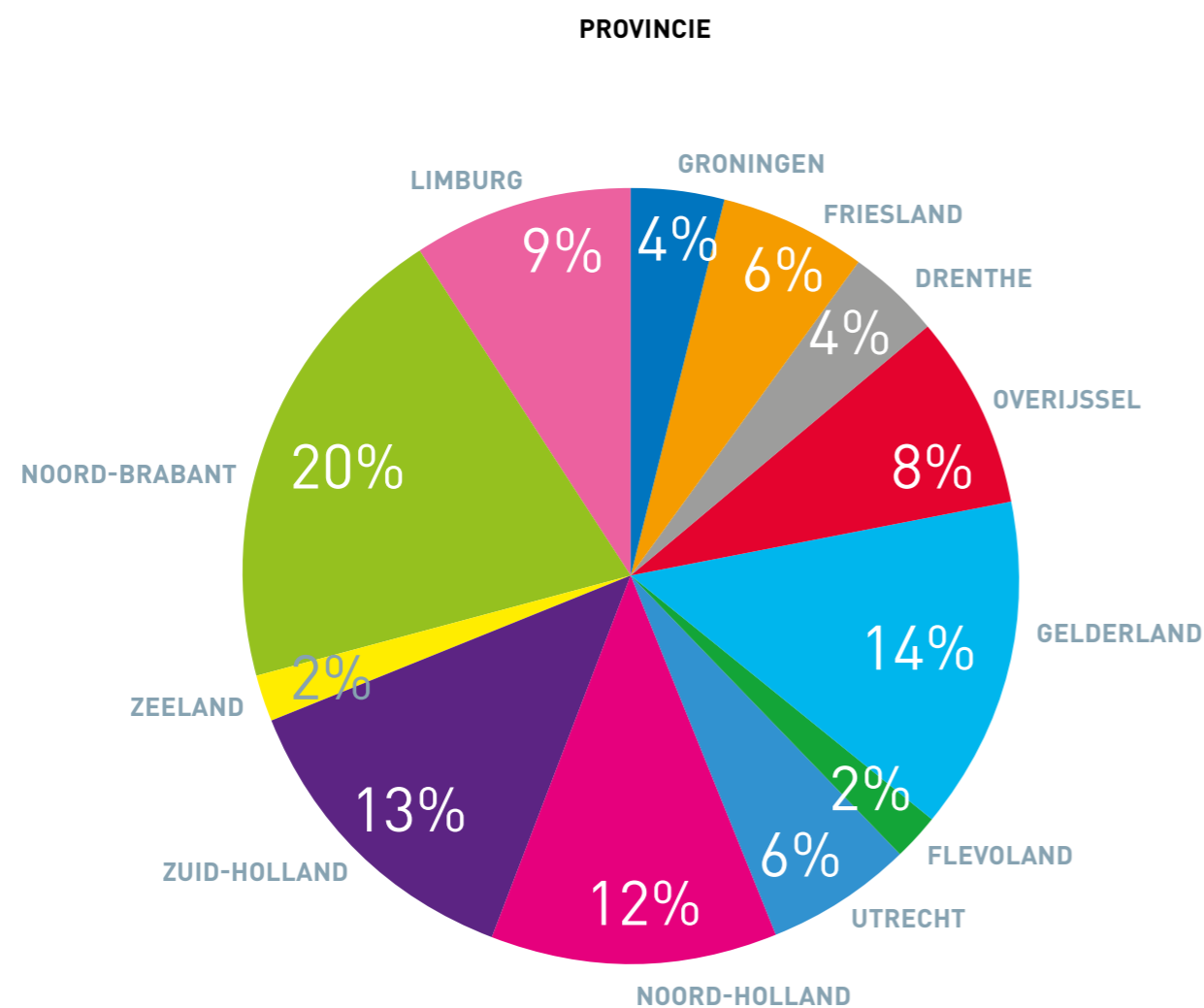

ONDERZOEKSOPZET EN VERANTWOORDING (2/4)

KUNSTVORM

ONDERZOEKSOPZET EN VERANTWOORDING (3/4)

ONDERZOEKSOPZET EN VERANTWOORDING (4/4)

De analyse die we hebben uitgevoerd voor deze publicatie is beschrijvend van aard. Hans Mariën van IVAdata heeft ons hierbij geassisteerd. Bij de meeste vragen en de indexen vergelijken we met de resultaten van de VerenigingsMonitor 2018 en 2021. Dat geldt niet voor de vragen waarvan de vraagstelling is gewijzigd. Wanneer we verschillen tussen kunstvormen analyseerden, hebben we alleen gekeken naar verenigingen voor 'muziek-instrumentaal', 'muziek-zang', 'dans', 'toneel' en 'foto/film'. De respons voor 'creatief schrijven' en 'beeldend' was te laag om te kunnen vergelijken. Voor de indexen organisatiekracht, artistiek aanbod en maatschappelijke oriëntatie hanteren we een berekeningswijze die verenigingen in vier categorieën indeelt:

Categorie	Benaming	Aantal punten
1	kwetsbaar/niet maatschappelijk georiënteerd/gering artistiek aanbod maatschappelijk georiënteerd	0-40
2	weinig krachtig/weinig maatschappelijk georiënteerd/matig artistiek aanbod	41-59
3	krachtig/maatschappelijk georiënteerd sterk artistiek aanbod georiënteerd	60-79
4	zeer krachtig/zeer maatschappelijk georiënteerd/zeer sterk artistiek aanbod	80-100

De drie indexen zijn gekoppeld aan vragen (zoals beschreven in de hoofdstukken '[organisatiekracht](#)', '[artistiek aanbod](#)' en '[maatschappelijke oriëntatie](#)'). De antwoordcategorieën van die vragen hebben we gekoppeld aan scores. Per index kon een vereniging maximaal 100 punten scoren.

Vervolg

We herhalen dit onderzoek om de drie jaar, zodat we beter zicht krijgen op ontwikkelingen in deze sector.

COLOFON

VerenigingsMonitor 2024. Verenigingen voor kunstbeoefening in cijfers

Heb je vragen of opmerkingen? Wil je in gesprek over de resultaten van de VerenigingsMonitor? Wil je een presentatie van de resultaten in jouw organisatie of netwerk? Neem gerust contact op met Arno Neele (ArnoNeele@lkca.nl).

Auteur

Arno Neele – ArnoNeele@lkca.nl

Eindredactie

Soplutekst

Vormgeving

Taluut

Uitgever

Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA)

Lange Viestraat 365

Postbus 452

3500 AL Utrecht

030 711 51 00

info@lkca.nl

www.lkca.nl

LKCA wil ervoor zorgen dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten.

LKCA probeert publicaties zo toegankelijk mogelijk aan te bieden. Neem contact met ons op bij ontoegankelijke informatie via info@lkca.nl.